

Livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser

Markedsudvikling 2023

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	3
1. Pensionselskaberne i tal.....	5
1.1. Regnskabsmæssige resultater.....	5
Investeringsafkast	5
Forsikringstekniske resultater af syge- og ulykkesforsikring	7
Forsikringsmæssige driftsomkostninger	8
Livsforsikringskontrakter og garantier	8
1.2. Kapitalforhold.....	10
Kapitalkrav.....	10
Risici – omfang og typer.....	10
Kundernes kapitalbuffer og skatteaktiver.....	11
2. Tilsyn	13
2.1.1. Alternative investeringer.....	13
2.1.2. Markedsrenteprodukter	15
2.2.1. Udvalgte reaktioner fra afsluttede inspektioner	22
2.2.2. Forbrugerområdet	25
2.2.3. Produktudvikling og -overvågning (POG)	25
2.2.3. Udvalgte ændringer i reguleringen.....	27
3. Om statistikken	29
Markedssegmentering.....	31
Appendiks	32

Sammenfatning

Pensionsselskaberne kom ud af 2023 med et samlet overskud på 10,6 mia. kr. mod et tab på 11,5 mia. kr. i 2022. Overskuddet kan primært tilskrives positive investeringsafkast, særligt på noterede kapitalandele.

Pensionsselskabernes bruttopræmier, dvs. kundernes indbetalinger, steg med ca. 5,4 pct. til 230 mia. kr. fra 218 mia. kr. året før. De samlede hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter steg med 5,6 pct. og var ved udgangen af året på 3.369 mia. kr.

Markedsrenteprodukternes andel af indbetalingerne og de samlede hensættelser fortsatte trenden og steg også i 2023. Indbetalingen til markedsrenteprodukter udgjorde i alt 80,3 pct. af de samlede indbetalinger og tegnede sig ultimo året for 55 pct. af de samlede pensionsmæssige hensættelser.

Både gennemsnitsrenteprodukterne og markedsrenteprodukterne nød godt af de positive investeringsafkast, dog ikke i samme omfang. Afkastet på noterede kapitalandele var på 16,5 pct. for markedsrenteprodukter og 17 pct. for gennemsnitsrenteprodukter. Noterede kapitalandele fylder meget mere i markedsrenteprodukter end i gennemsnitsrenteprodukter. Derfor var det absolutte afkast i markedsrenteprodukterne væsentligt højere end i gennemsnitsrenteprodukterne.

Forskellen i afkastet mellem noterede og unoterede kapitalandele i 2023 var markant. Unoterede kapitalandele genererede et afkast på 6,9 pct. i gennemsnitsrenteprodukterne, mens markedsrenteprodukternes unoterede kapitalandeles afkast kun var på 3,3 pct.

Afkastene på unoterede kapitalandele i gennemsnitsrenteprodukterne steg fra 5,3 pct. i 2022 til 6,9 pct. i 2023. Afkastene på unoterede kapitalandele i markedsrenteprodukterne faldt til gengæld fra 11,1 pct. til 3,3 pct. Unoterede kapitalandeles afkast i markedsrenteprodukterne er altså gået fra i 2022 at være over dobbelt så højt som afkastet i gennemsnitsrenteprodukterne til i 2023 at være under halvt så højt som afkastet i gennemsnitsrenteprodukterne¹.

Markedsrenteprodukter er bl.a. kendetegnet ved, at kunderne selv bærer investeringsrisikoen og dermed kan opleve fald i deres pensionsopsparinger og pensionsudbetalinger. Finanstilsynet har fortsat fokus på, at kunder skal tilbydes pensionsprodukter, der er hensigtsmæssige i hele produkternes levetid, og som afspejler behovene hos målgruppen.

Et andet væsentligt fokusområde for Finanstilsynet er pensionsselskabernes alternative investeringer og værdiansættelsen af disse. Pensionsselskabernes beholdning af alternative investeringer var ved årets udgang på 766 mia. kr. Det er en stigning på 4 pct. i forhold til udgangen af 2022. De alternative investeringer som andel af selskabernes samlede investeringsaktiver udgjorde 17,7 pct. ultimo 2023 mod 17,9 pct. ultimo 2022. Private equity og kredit er fortsat de to største aktivklasser indenfor de alternative investeringer.

¹ Se også Appendiks A9 i Markedsudviklingsartiklen fra sidste år her: <https://www.finanstilsynet.dk/-/media/Tal-og-fakta/2023/MarketDevelopment/Markedsudviklingsartikel-2022---Liv-og-Pension.pdf>

Finanstilsynet er meget opmærksomt på pensionssekskabernes resultater på syge- og ulykkesområdet (SUL). Selskabernes samlede forsikringstekniske resultat viste et underskud på 1,8 mia. kr. mod et underskud på 1,0 mia. kr. i 2022.

Pensionssekskabernes samlede solvenskapitalkrav (SCR) steg. Stigningen var på 2,1 pct. til 102 mia. kr. mod 99,9 mia. kr. året før. Samtidig steg kapitalgrundlaget med 3,4 pct. til 252,8 mia. kr. fra 244,4 mia. kr. i 2022.

1. Pensionselskaberne i tal

Pensionselskaberne investerer kundernes indbetalinger bortset fra den del, der går til at dække driftsomkostninger. Omkostningerne er typisk udgifter til administration og investeringer. Selskabernes indtægter kommer primært i form af afkast af investeringer eller fra forsikringsmæssige aktiviteter.

1.1. Regnskabsmæssige resultater

Pensionselskaberne havde i 2023 et positivt resultat før skat, jf. tabel A1 i Appendiks. Resultatet var 10,6 mia. kr. i 2023 mod -11,5 mia. kr. i 2022. Det primære bidrag til det positive resultat var investeringsafkastet på 300 mia. kr., der var 715 mia. kr. højere end afkastet året før. Dette modsvares af ændringer i livsforsikrings- og pensionshensættelser, som bidrog negativt til årets resultat med 305 mia. kr.² Sidste år bidrog ændringer i hensættelsen positivt med 281 mia. kr., altså er forskellen fra 2022 til 2023 på 587 mia. kr.

Bruttopræmierne, dvs. kundernes indbetalinger, steg. Samlet set udgjorde bruttopræmierne 230,0 mia. kr. mod 218,3 mia. kr. i 2022, altså en stigning på 5,4 pct. Bruttopræmierne er gennemsnitligt steget 5,9 pct. årligt siden 2018.

De samlede hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter udgjorde ultimo året 3.369 mia. kr. Det svarer til en stigning på 8,2 pct. i forhold til året før³. Den samlede værdi af selskabernes totale balance udgjorde ca. 4.120 mia. kr., svarende til en stigning på 5,0 pct. i forhold til året før.

Investeringsafkast

Investeringsrisikoen, opgjort som aktieandelen af investeringsaktiverne, er generelt større i markedsrenteprodukter, der typisk er ugaranterede, end i gennemsnitsrenteprodukter, der som udgangspunkt er garanterede.

De alternative investeringer, opgjort som andel af de samlede investeringsaktiver, i f.eks. infrastruktur, private equity og alternativ kredit, har generelt været større i markedsrenteprodukter end i gennemsnitsrenteprodukter⁴. I 2023 var andelen af alternative investeringer dog større i gennemsnitsrenteprodukter end i markedsrenteprodukter. Det skyldes umiddelbart primært gevinsterne på de noterede kapitalandele, som udgjorde en større andel af markedsrenteprodukterne, og som dermed gjorde andelen af alternative investeringer mindre.

Spredningen i investeringsafkastene mellem gennemsnitsrenteprodukter og markedsrenteprodukter var ikke så stor som i 2022. Det gjaldt for både de ikkemarkedsorienterede⁵ og

²Minus foran posten "Ændring i livsforsikrings-/pensionshensættelser" betyder, at kunderne er tilskrevet hensættelser (minus på selskabets resultat). Plus på posten betyder, at hensættelserne til kunderne er blevet reduceret.

³ Bruttopræmier og hensættelser er taget fra uddraget af resultatopgørelsen i tabel A1. Dette uddrag indeholder udelukkende tal fra livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser.

⁴ Andelen af alternative investeringer udregnes som værdien af alternative investeringer, herunder private equity, kredit, infrastruktur, hedgefonde og jordbrug, som andel af de samlede investeringsaktiver fra selskabernes balance i regnskab.

⁵ Ikkemarkedsorienterede selskaber er enten forsikringsselskaber eller tværgående pensionskasser, hvor medlemskab og dermed pensionsopsparring er tvungen, typisk overenskomstbestemt.

markedsorienterede selskaber, jf. figur A12. Det gennemsnitlige afkast på hhv. markedsrente- og gennemsnitsrenteprodukter var positivt for alle selskaber. Der var dog variation i afkastene mellem de enkelte produkter, selskaberne udbyder.

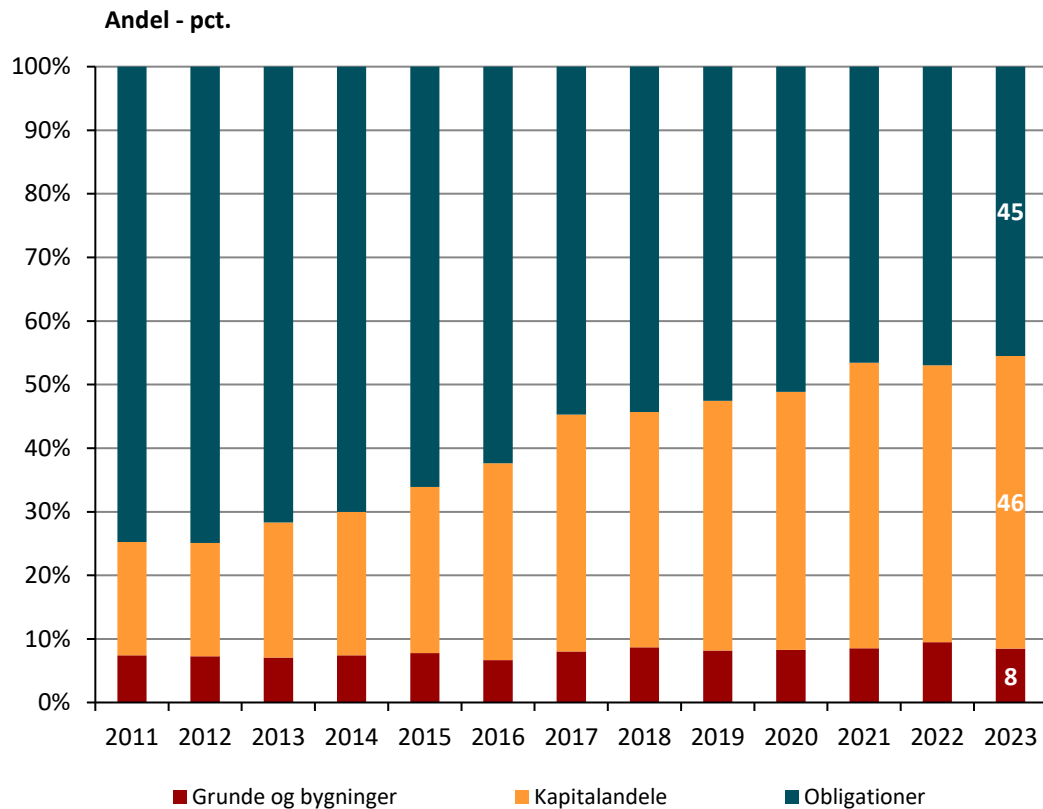
Unoterede kapitalandele leverede i 2023 et afkast på 6,9 pct. for gennemsnitsrenteprodukterne, men kun 3,3 pct. for markedsrenteprodukterne, jf. appendiks A9. I 2022 gav unoterede kapitalandele afkast på 5,3 og 11,1 pct. for hhv. gennemsnits- og markedsrenteprodukter. Aktivklassen havde dermed et større afkast i gennemsnitsrenteprodukterne end i 2022, men et lavere afkast i markedsrenteprodukterne.

Afkastet på noterede kapitalandele var for gennemsnitsrenteprodukter 17,0 pct. og for markedsrenteprodukter 16,5 pct. I 2022 var afkastet hhv. -4,5 pct. for gennemsnitsrenteprodukter og -11,1 pct. for markedsrenteprodukter. Summen af unoterede og noterede kapitalandele udgjorde i 2023 29 pct. af selskabernes samlede investeringer for gennemsnitsrenteprodukter og 58 pct. for markedsrenteprodukter. Samlet set er kapitalandeleles andel af investeringerne steget fra 44 pct. i 2022 til 46 pct., jf. Figur 1.

Det gennemsnitlige investeringsafkast på obligationer var positivt. Afkastet var 6,2 pct. for gennemsnitsrenteprodukter og 7,0 pct. for markedsrenteprodukter, jf. appendiks A14, mod hhv. -9,4 pct. og -10,4 pct. i 2022.

Investeringsafkastet på grunde og bygninger faldt for tredje år i træk og var negativt i 2023, efter at have genereret mindre, men positive, afkast i 2022. Afkastet faldt fra 3,8 til -4,2 pct. for gennemsnitsrenteprodukter og fra 1,3 til -5,3 pct. for markedsrenteprodukter. Andelen af investeringer i grunde og bygninger faldt fra 9,5 pct. i 2022 til 8,5 pct., jf. Figur 1.

Figur 1 Kapitalandeleles andel af investeringerne steg lidt i forhold til 2022

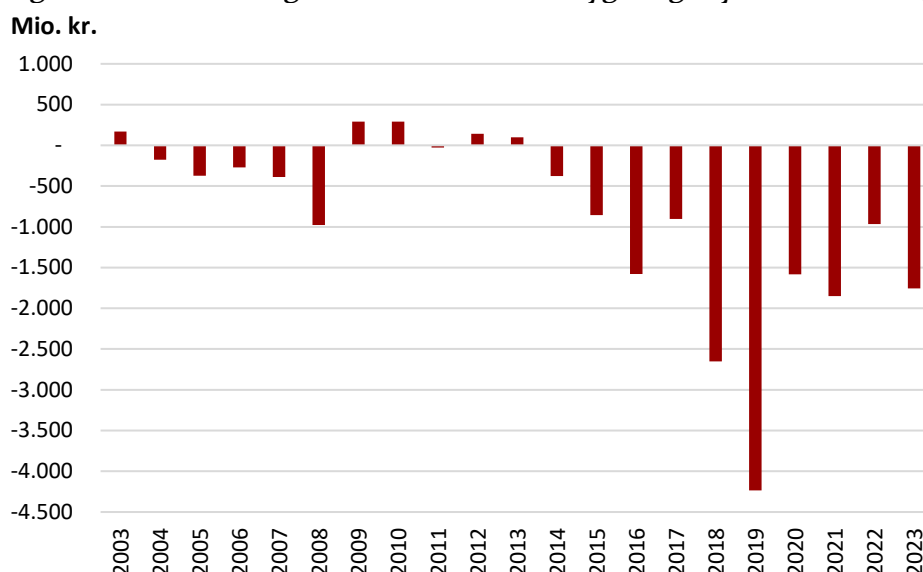
Note: Kapitalandele udgør både noterede og unoterede kapitalandele.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Forsikringstekniske resultater af syge- og ulykkesforsikring

Det forsikringstekniske resultat af selskabernes syge- og ulykkesforsikringer var også negativt. Resultatet var på ca. -1,8 mia. kr. mod et resultat på ca. -1 mia. kr. i 2022.

Figur 2 Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Forsikringsmæssige driftsomkostninger

De forsikringsmæssige driftsomkostninger, der bl.a. indeholder erhvervelses- og administrationsomkostninger, steg for tredje år i træk, og omkostningerne som procent af hensættelserne steg for andet år i træk. Driftsomkostningerne udgjorde samlet 6,3 mia. kr. mod 5,9 mia. kr. året før, hvilket svarer til en stigning på 8,1 pct., jf. appendiks A1.

Målt på nøgletallet ”omkostningsprocenten af hensættelser” steg omkostningsniveauet for pensionselskaberne fra 0,20 pct. i 2022 til 0,21 pct. i 2023⁶.

Omkostningerne i forhold til hensættelserne steg for andet år i træk for de markedsorienterede selskaber, mens de for de ikkemarkedsorienterede selskaber faldt tilbage til samme niveau som i 2021 efter en stigning i 2022, jf. figur A13.

Livsforsikringskontrakter og garantier

Selskaberne tilbyder i højere grad produkter, hvor den enkelte kunde selv bærer alle risiciene forbundet med f.eks. investeringer og levetidsforbedringer. Selskaberne tilbyder også produkter, hvor de garanterede ydelser er tegnet på et lavt renteniveau. I disse produkter er en relativt stor andel af de samlede ydelser ofte baseret på bonus (ugaranterede ydelser), fordi den lave tegningsrente medfører store bonuspotentialer.

Derfor er der generelt en tendens til flere og flere hensættelser til kontrakter med lavere garantier eller helt uden garantier. De seneste otte år er andelen af hensættelser til kontrakter med høje garantier (mere end 4 pct.) faldet. Over halvdelen af alle livsforsikringshensættelser var i 2023 placeret i markedsrenteprodukter, der som udgangspunkt er ugaranterede, jf. Tabel 1. Ultimo året var 25 pct. af alle livsforsikringshensættelser placeret i garantier større end 0 pct. De resterende 75 pct. var enten placeret i produkter med garantier mindre end 0 pct.

⁶ Nøgletallet ”omkostningsprocenten af hensættelser” er beregnet som angivet i bekendtgørelsen om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

eller i ugaranterede produkter. Andelen med en garanti større end 0 pct. faldt med 2 procentpoint sammenlignet med 2022 og med 4 procentpoint sammenlignet med 2021.

Tabel 1 Livforsikringshensættelser fordelt på garantier, segmenteret, 2021-2023

Ikkemarkedsorienteret livsforsikringsselskab	2023	2022	2021
Markedsrente	43%	42%	41%
Ingen garantier eller betingede garantier	23%	18%	18%
Garantier mindre end eller lig 0 pct.	10%	16%	16%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	20%	20%	19%
Garantier større end 4 pct.	4,7%	4,8%	5,7%
<i>Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Markedsorienteret livsforsikringsselskab	2023	2022	2021
Markedsrente	74%	70%	66%
Ingen garantier eller betingede garantier	0%	0%	0%
Garantier mindre end eller lig 0 pct.	1%	1%	0%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	16%	18%	22%
Garantier større end 4 pct.	9%	11%	12%
<i>Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Alle selskaber	2023	2022	2021
Markedsrente	57%	54%	52%
Ingen garantier eller betingede garantier	13%	10%	10%
Garantier mindre end eller lig 0 pct.	6%	9%	9%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	18%	19%	20%
Garantier større end 4 pct.	7%	8%	9%
<i>Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Note: Med en 0-garanti er kunden sikret mod negativt afkast. Dette er ikke tilfældet, hvis kunden ingen garanti har. Grundet ændringer i indberetningerne til Finanstilsynet opgøres fordelingen af livsforsikringshensættelser som herover fra 2021 og frem. En ændring i indberetningsskemaet gør, at hensættelserne fordelt på garantier opgøres anderledes end tidligere år. De tidligere opgørelser er placeret i appendiks A2.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

1.2. Kapitalforhold

Reguleringen for forsikringselskaber og pensionskasser (Solvens II) indeholder krav til selskaberne om kapital, som reflekterer det enkelte selskabs risikoprofil.

Kapitalkrav

Selskaberne skal leve op til to kapitalkrav:

- Solvenskapitalkravet (SCR)
 - Solvenskapitalkravet er et krav til kapitalens størrelse, som sikrer, at det enkelte selskab er i stand til at dække betydelige tab og give forsikringstagerne og de begunstigede en sikkerhed for, at selskabet kan leve op til sine forpligtelser. Solvenskapitalkravet beregnes på baggrund af de risici, som det enkelte selskab løber på såvel aktiver som passiver.
- Minimumskapitalkravet (MCR)
 - Minimumskapitalkravet er et sikkerhedsmæssigt minimumsniveau, som selskaberne skal have kapital til at dække.

Det samlede SCR steg med 2,1 pct. fra 2022 til 2023. Samlet for alle pensionselskaber udgjorde SCR 102 mia. kr. ultimo året mod 99,9 mia. kr. ultimo året før, jf. figur A6. I samme periode steg kapitalgrundlaget med 3,4 pct. fra 244,4 mia. kr. til 252,8 mia. kr.

Ved opgørelse af solvenskapitalkravet fungerer bonuspotentialerne som en stødpude, der kan absorbere tab⁷. Bonuspotentialerne er et udtryk for de kundemidler, der ligger ud over de midler, som skal dække de garanterede ydelser. Oplever selskaberne tab, absorberer bonuspotentialerne en del af dette. Tendenserne i produktudbuddet mod 0-garantier eller negative garantier vil alt andet lige føre til lavere solvenskapitalkrav i sektoren.

Risici – omfang og typer

Den samlede risikoeksponering, dvs. den kvantitative opgørelse af selskabernes risici, opgjort ud fra stødene ved beregning af kapitalkravet i Solvens II før modregning af tabsabsorberende effekter, var ultimo 2023 opgjort til 328,7 mia. kr., jf. 0. Det svarer til en lille stigning i forhold til 2022 på 2,3 pct. Stigningen i risikoeksponeringen stammer primært fra højere markedsrisici.

Den største risikotype – markedsrisici – blev opgjort til en risikoeksponering på 300,6 mia. kr. mod 291,2 mia. kr. året før, svarende til en stigning på 3,2 pct. Livsforsikringsrisiko faldt en del fra 2022 til 2023. Modparts- og sundhedsforsikringsrisici steg, relativt betragtet, mest, sammenlignet med de andre risikoeksponeringer, men fyldte ikke meget i den samlede risikoeksponering. Derudover faldt diversifikationsposten.

⁷ Kapitalbuffere er nærmere behandlet i underafsnittet "Kundernes kapitalbuffere og skatteaktiver".

Tabel 2 Risikoeksponering før modregning af tabsabsorberende effekter fra hensættelserne steg en anelse i 2023⁸

Mia. kr.	Risikoeksponering inkl. partiel intern model					Vækst i pct. 2022 - 2023	Andel i pct.				
	2019	2020	2021	2022	2023		2019	2020	2021	2022	2023
Markedsrisici	286,5	296,5	380,6	291,2	300,6	3,2	79	78	82	78	80
Modpartsrisici	4,7	4,6	5,3	5,0	5,9	16,1	1	1	1	1	2
Livsforsikringsrisici	65,4	70,5	66,7	65,8	60,1	-8,7	18	19	14	18	16
Sundhedsforsikringsrisici	7,8	8,3	9,5	10,0	11,3	13,2	2	2	2	3	3
Skadesforsikringsrisici	-	-	-	0,00	0,00		0	0	0	0	0
Risici på immaterielle aktiver	-	-	-	-	-		0	0	0	0	0
Samlet risikoeksponering før diversifikation	364,4	379,8	462,1	372,1	377,9	1,6					
Diversifikation	-49,6	-52,8	-53,2	-50,7	-49,1	-3,0	14	14	12	14	13
Samlet risikoeksponering	314,8	327,0	408,9	321,4	328,7	2,3					

Note: Ved sammenlægning af andelsprocenter i tabellen kan det forekomme, at tallene ikke giver 100 pct. Det skyldes afrunding af tallene, mens der i det samlede tal er regnet med de eksakte værdier. Ved opgørelsen af de forskellige hovedtyper af risici er diversifikation fratrukket mellem de undertyper af risici, der indgår i de enkelte hovedtyper, f.eks. diversifikation mellem aktie- og renterisiko i markedsrisikomodulet. I tidligere offentliggørelser blev andelen beregnet inkl. diversifikationsposten, hvilket fik andelen på risiciene til at blive større. Andelen bliver nu beregnet før diversifikationsposten. Et grønlandsk pensionsselskab, som er angivet i tabel A15, er ikke medtaget i tabellen her.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Kundernes kapitalbuffer og skatteaktiver

Størrelsen af de samlede bonuspotentialer, dvs. kollektivt bonuspotentiale og individuelle potentialer, har stor betydning for, hvordan selskaberne bliver ramt af en negativ markedsudvikling. Fra ultimo 2022 til ultimo 2023 steg størrelsen af bonuspotentialer samlet 4 pct., fra 738 mia. kr. til 766 mia. kr., jf. Tabel 3. Stigningen skyldtes en kombination af en stor stigning i det kollektive bonuspotentiale på 42 mia. kr. og et fald i det individuelle bonuspotentiale på 11 mia. kr. Når de tabsabsorberende bonuspotentialer falder eller stiger, kan det mindske eller øge pensionsselskabernes vilje og evne til at påtage sig yderligere markedsrisici.

Tabel 3 Kundernes bonuspotentialer steg samlet set

Mia. kr.						Vækst i pct. p.a.	
	2019	2020	2021	2022	2023	2019 - 2023	2022 - 2023
Individuelle bonuspotentialer	461	479	549	649	638	8%	-2%
Kollektivt bonuspotentiale	114	111	209	86	128	3%	48%
Bonuspotentialer i alt	575	590	758	736	766	7%	4%

Note: Et grønlandsk pensionsselskab, som er angivet i tabel A15, er ikke medtaget i tabellen her.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Det er ikke muligt for pensionsselskaberne at bruge alle bonuspotentialer til at dække tab ved opgørelsen af SCR, fordi bonuspotentialerne ikke kan bruges på tværs af rentegrupper⁹.

⁸ I samme tabel i markedsudviklingsartiklen for 2022 år fremgik det, at den samlede risikoeksponering var på 359,8 mia. kr. mod 456,9 mia. kr. i 2021. Der er tale om en fejl, som er blevet rettet i dette års artikel.

⁹ Opdelingen i grupper skal føre til, at de forsikringer eller forsikringsdele, der indgår i en given gruppe, har karakteristika, der efter objektive kriterier sikrer homogenitet. Opdeling i rentegrupper skal ske efter oprindelig tegningsgrundlagsrente eller vægtet grundlagsrente. Spændet mellem højeste og laveste vægtede grundlagsrente på forsikringerne i en rentegruppe kan højst være 1 procentpoint.

Den reelle tabsabsorbering, som selskaberne foretog ultimo 2023 ved opgørelsen af SCR, var samlet på 232,2 mia. kr. Heraf udgjorde den tabsabsorberende effekt fra hensættelserne 208,6 mia. kr. Den tabsabsorberende effekt fra selskabsskatteaktiver, der opstår pga. ændret solvensbalanceværdi af udskudt skat, udgjorde samlet 23,6 mia. kr., hvilket er meget stort sammenlignet med de fire foregående år.

Table 4 Tabsabsorberende effekter ved opgørelse af SCR

Mia. kr.

	2019	2020	2021	2022	2023
Tabsabsorberende midler fra hensættelserne	235,6	243,8	314,3	224,8	208,6
Tabsabsorberende midler fra udskudt skat	2,4	2,4	2,8	3,4	23,6
Samlet tabsabsorbering	238,0	246,2	317,2	228,2	232,2

Note: Tallene afviger fra tidligere rapportopgørelser grundet korrektioner i bl.a. indberetninger.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

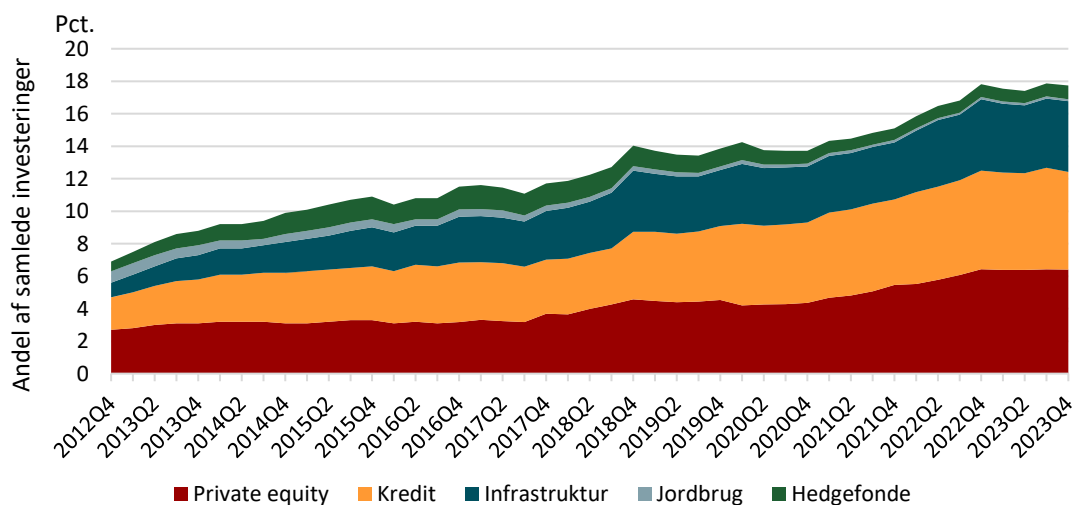
2. Tilsyn

2.1. Tilsynsmæssige fokusområder

2.1.1. Alternative investeringer

Finanstilsynet har siden 2014 modtaget kvartalsvise indrapporteringer af selskabernes samlede investeringer i alternativer indenfor aktivklasserne private equity, kredit, infrastruktur, jordbrug (skov- og landbrug) og hedgefonde. I den pågældende periode er andelen af alternative investeringer i de samlede investeringsaktiver steget betydeligt, jf. Figur 3.

Figur 3 **Udviklingen i alternative investeringer, 2013-2023**

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Selskabernes beholdning af alternative investeringer indenfor de fem aktivklasser var ved udgangen af året på 710 mia. kr., hvilket er en stigning på 6,5 pct. i forhold til 2022, jf. Tabel 5. De alternative investeringer som andel af Selskabernes samlede investeringsaktiver udgjorde ultimo året 17,7 pct. mod 17,9 pct. året før, jf. Figur 3. Andelen faldt dog for markedsrenteprodukter, men steg for gennemsnitsrenteprodukterne, jf. Tabel 6.

Private equity og kredit blev øget med henholdsvis 6,5 pct. og 5,2 pct. Disse to aktivklasser er dermed fortsat de største indenfor alternative investeringer hos selskaberne. Infrastrukturinvesteringerne steg med 5,7 pct.

Aktivklassen hedgefonde steg med 7,2 pct., og var ultimo 2023 på 33,3 mia. kr. mod 30,7 mia. kr. året før. Allokeringen til jordbrug lå ultimo året på 4,8 mia. kr. mod 5,2 mia. kr. i 2022, svarende til et fald på 9 pct.

Tabel 5 Udvikling i selskabernes alternative investeringer

Mia. kr.

Vækst p.a. i pct.

	2019	2020	2021	2022	2023	2019-2023	2022-2023
Private equity	158	162	221	240	256	13%	6%
Kredit	158	184	213	228	240	11%	5%
Infrastruktur	120	129	143	165	174	10%	6%
Jordbrug	8	6	6	5	5	-11%	-9%
Hedgefonde	38	29	29	31	33	-4%	7%
Allokeret til markedsrenteprodukt	210	218	266	306	319	11%	4%
Allokeret til gennemsnitsrenteprodukt	271	291	344	363	391	10%	8%
Alternative investeringer i alt	481	511	611	669	710	10%	6%

Note: Finanstilsynet gennemførte ved julebrevet 2012 en undersøgelse af de danske pensions-selskabers placeringer i alternative investeringer. Siden da har Finanstilsynet bedt pensions-selskaberne om at indberette deres beholdninger af alternative investeringer.

Tabel 6 Andel af alternative investeringer i samlede investeringer

Pct.

<i>Gennemsnitsrenteprodukter</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Private equity	4,1	4,1	5,1	5,8	6,3
Kredit	4,3	5,1	5,8	6,9	7,2
Infrastruktur	2,9	2,9	3,3	3,8	4,2
Jordbrug	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Hedgefonde	1,4	0,9	1,0	1,1	1,2
Andel af investeringsaktiver	13,0	13,3	15,3	17,8	19,0

Pct.

<i>Markedsrenteprodukter</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Private equity	5,2	4,7	6,0	7,2	6,6
Kredit	5,0	4,7	4,6	5,1	4,8
Infrastruktur	4,3	4,3	3,8	5,1	4,6
Jordbrug	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Hedgefonde	0,6	0,6	0,4	0,4	0,5
Andel af investeringsaktiver	15,2	14,4	14,8	17,9	16,4

Note: Tabellen viser allokering til alternative investeringer i forhold til de samlede investeringsaktiver.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

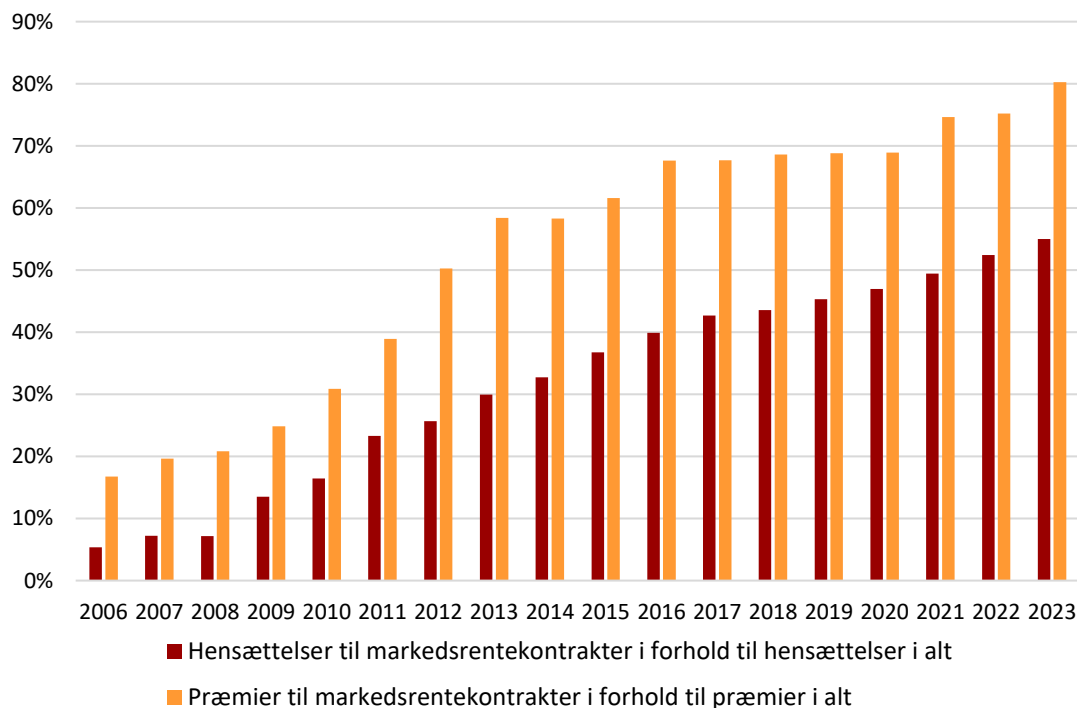
I hovedparten af selskaberne voksede beholdningen af alternative investeringer.

Andelen af alternative investeringer varierer selskaberne imellem og lå ultimo året mellem 0 pct. og 40,7 pct. Seks selskaber havde mere end 30 pct. af porteføljen allokeret til alternative investeringer, mens fem selskaber havde mindre end 10 pct.

2.1.2. Markedsrenteprodukter

Det danske pensionsmarked har de senere år gennemgået en strukturel forandring, hvor livsvarige pensioner med garanti på rente og levetid i vid udstrækning er erstattet af ugaranterede markedsrenteprodukter. Forskydningen fra de traditionelle, garanterede pensionsordninger til markedsrenteordninger fortsatte i 2023, jf. Figur 4. Udviklingen reducerer pensions-selskabernes sårbarhed i forhold til solvenssituationen overfor fald i aktivpriser, men betyder også, at mange pensionskunder dermed selv bærer risikoen for tab på deres pensionsordninger, ligesom de også selv bærer den økonomiske konsekvens af længere levetider.

Figur 4 Udviklingen i markedsrenteprodukter, hensættelser og præmier

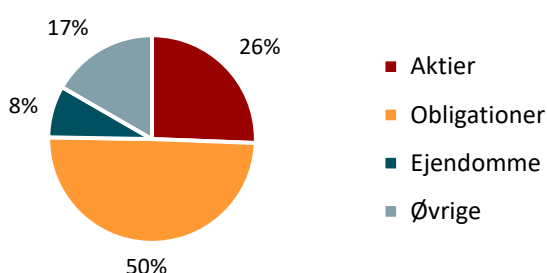
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Både indbetalingerne og hensættelserne til markedsrenteprodukter, set som andel af de samlede indbetalinger og hensættelser, steg for femtende år i træk. Indbetalingerne til disse ordninger udgjorde i alt 80,3 pct. af de samlede indbetalinger mod 75,2 pct. i 2022. Samtidig udgjorde markedsrenteordninger ultimo året 55 pct. af de samlede pensionsmæssige hensættelser mod 52,4 pct. året før.

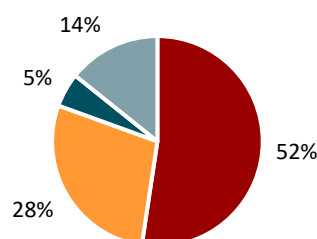
Investeringsrisikoen, opgjort som aktieandelen af investeringsaktiverne, er generelt større i markedsrenteprodukter, der typisk er ugaranterede, end i gennemsnitsrenteprodukter, der som udgangspunkt indeholder en garanti i et eller andet omfang, jf. Figur 5.

Figur 5 Aktivfordelingen i 2023

Gennemsnitsrenteprodukter

Markedsrenteprodukter

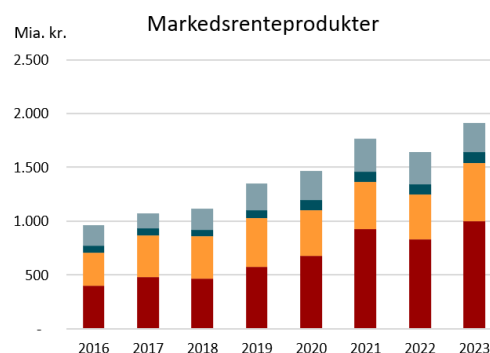
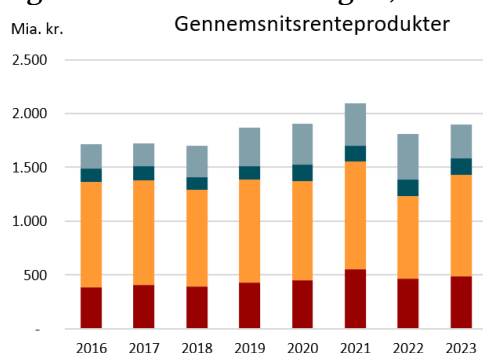
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Værdien af aktiverne steg i 2023 for både markedsrenteprodukterne og gennemsnitsrenteprodukterne, dog var stigningen størst i markedsrenteprodukterne, jf. Figur 6. Dette hænger bl.a. sammen med, at størstedelen af indbetalingerne i dag går til markedsrenteprodukter, og at aktier, som genererede større afkast end obligationer i 2023, udgør en større andel af aktiverne i markedsrenteprodukterne.

Værdien af aktiverne i gennemsnitsrenteprodukterne steg med 90 mia. kr., hvilket i høj grad kan tilskrives afkast på obligations- og aktiebeholdningerne.

Aktivklasserne med de største nominelle stigninger var obligationer for gennemsnitsrenteprodukter med en stigning på 175 mia. kr., sammenlignet med 2022, og aktier for markedsrenteprodukter med en stigning på 170 mia. kr.

Figur 6 Aktivfordelingen, 2016-2023

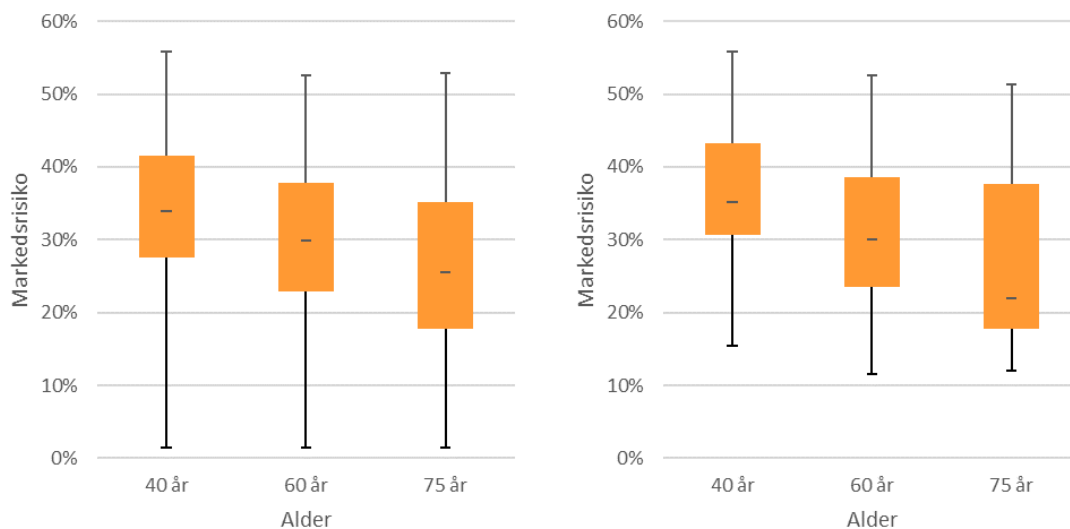
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Figur 7 t.v. viser, at markedsrisikoen for medianen (stregerne) og de 50 pct. midterste observationer (boksen) aftager med alderen på tværs af alle markedsrenteprodukter. Den maksimale og minimale risiko har ikke nogen tydelig sammenhæng med alderen. Det er ikke alle kunder, der oplever en nedtrapning i risikoen. Nogle produkter er dermed forbundet med samme risiko gennem hele forløbet, mens andre har indbyggede livscyklusjusteringer.

De 40-årige påtager sig den største gennemsnitsrisiko. Gennemsnitsrisikoen aftager for hhv. 60- og 75-årige. Dog ses spredningen i risiko at være størst for de 75-årige, og dermed er der størst forskel i risikoniveauet for produkterne for netop denne aldersgruppe.

Aftrappingen ses klarere for markedsrenteprodukter med livscyklusjusteringer, jf. Figur 7 t.h. Her aftager den gennemsnitlige risiko særligt fra 40- til 60-årige og fra 60- til 75-årige.

Figur 7 Markedsrisikoen pr. ultimo 2023 for alle markedsrenteprodukter (t.v.) og markedsrenteprodukter med livscyklusjustering (t.h.)

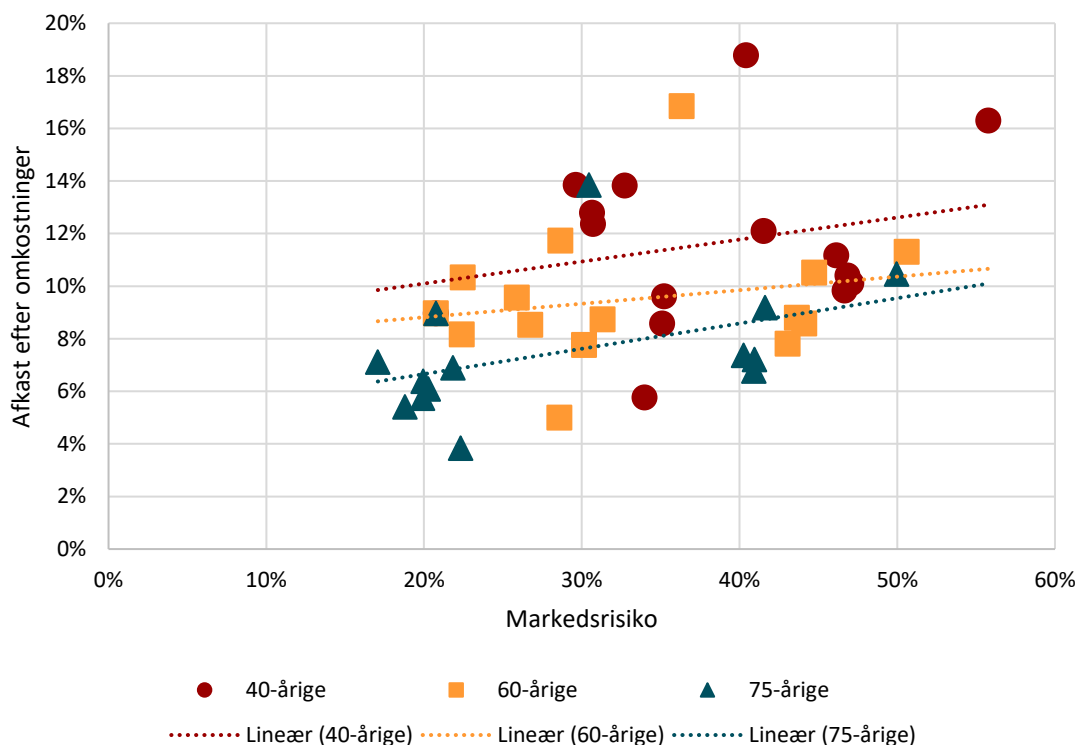

Note: Risikoen er opgjort som markedsrisiko i forhold til aktivernes størrelse pr. ultimo 2023. Markedsrisikoen er beregnet med Solvens II-standardformlens forudsætning for markedsrisikomodulet. Stregerne i boksene angiver median. Boksene angiver de midterste 50 pct. af observationerne. Minimum og maksimum er angivet ved stregerne for enden af pindene i graferne.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Figur 8 viser markedsrisikoen mod det opnåede afkast for selskabernes største produkter for de tre aldersgrupper. I nogle produkter aftrappes risikoen fra 40- til 60-årige og fra 60- til 75-årige.

Figur 8 Opnåede afkast og markedsrisiko i de største produkter for 40-, 60- og 75-årige, ultimo 2023

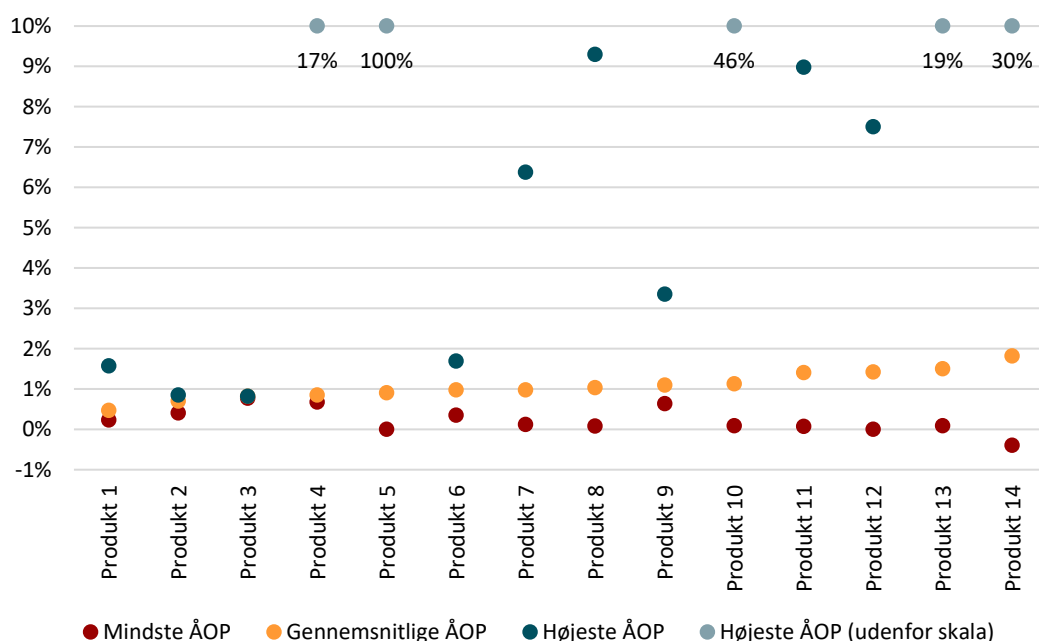
Note: Figuren viser det største produkt (målt på markedsværdi af aktiver), som selskaberne har indberettet. De stiplede linjer er lineære tendenslinjer for produkternes forhold mellem afkast og risiko i de pågældende aldre. Figuren tager ikke hensyn til det enkelte produkts risikoklassifikation. Risikoen er opgjort som markedsrisiko i forhold til aktivernes størrelse pr. ultimo 2023. Markedsrisikoen er beregnet med Solvens II-standardformlens forudsætning for markedsrisikomodulet. Afkast er defineret som det faktisk opnåede afkast efter omkostninger fra ultimo 2022 til ultimo 2023 for produktet og alderen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Finanstilsynet har indsamlet oplysninger om pensionsselskabernes opkrævede omkostninger. De omkostninger, som kunder og medlemmer opkræves i deres markedsrenteprodukter, opgjort som de årlige omkostninger i procent af depotet (ÅOP), varierer mellem selskabernes produkter, jf. Figur 9, Figur 10 og Figur 11. I selskabernes største produkter har de 40-årige i gennemsnit den højeste ÅOP, og de 75-årige i gennemsnit den laveste. Indberetningerne om markedsrenteprodukter giver også information om, hvad den højeste og laveste ÅOP har været i et produkt. Det kan udledes af indberetningerne, at enkelte kunder i 2023 oplevede, at deres ÅOP var 100 pct., dvs. at kundens omkostninger var lig med værdien af deres pensionsopsparing ved udgangen af året.

Den gennemsnitlige ÅOP for det største produkt i alle selskaber var på mellem 0,5 pct. og 1,8 pct. for de tre undersøgte aldersgrupper.

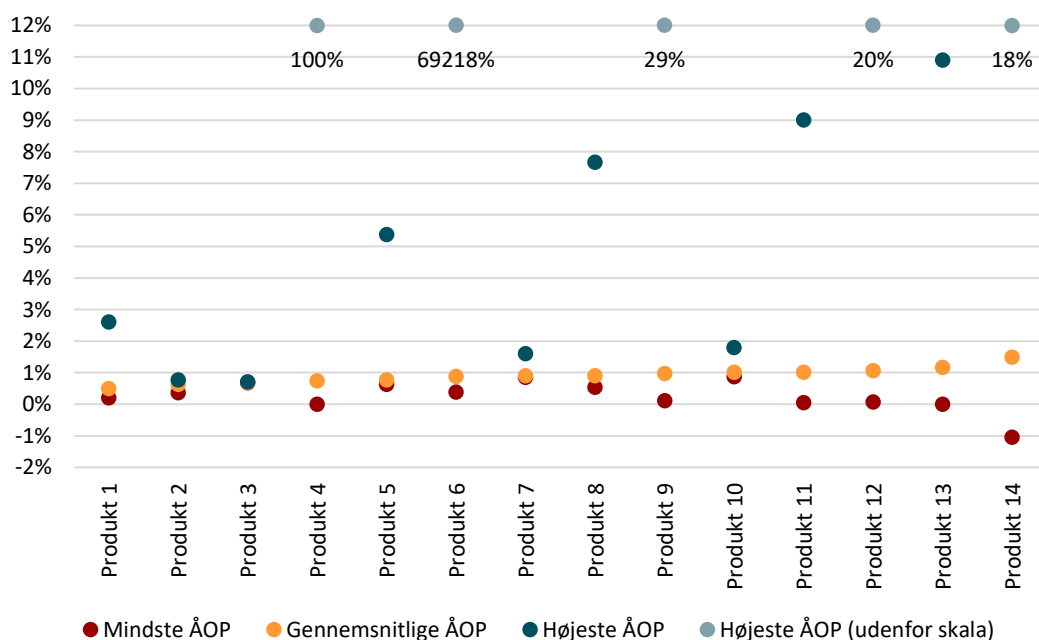
Figur 9 Spredning i ÅOP for 40-årige i selskabernes største produkter, 2023

Note: Figuren viser ÅOP-oplysninger for de 40-årige kunder/medlemmer i det største produkt (målt på markedsværdi af aktiver), som hvert selskab har indberettet, sorteret efter gennemsnitlige ÅOP. Mindste og højeste ÅOP viser den ÅOP, som en enkelt 40-årig betalte i det pågældende produkt i 2023. Meget høje ÅOP kan bl.a. skyldes, at næsten hele depotet blev udbetalt mod udgangen af året, hvormed omkostningerne blev beregnet på baggrund af et stort depot, mens depotet ultimo året var meget lille.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

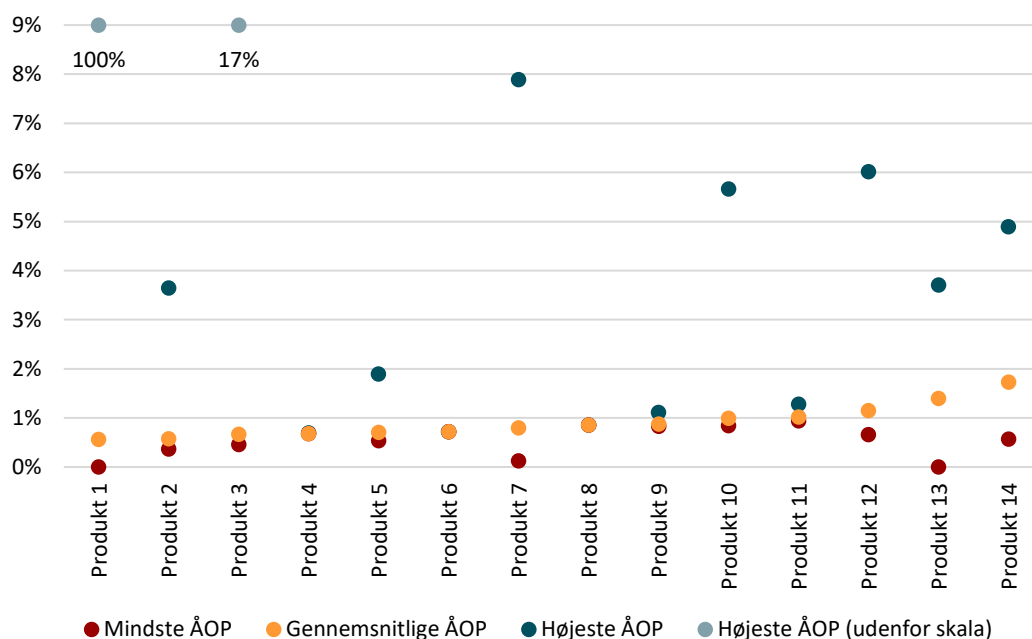
Figur 10 Spredning i ÅOP for 60-årige i selskabernes største produkter, 2023

Note: Figuren viser ÅOP-oplysninger for de 60-årige kunder/medlemmer i det største produkt (målt på markedsværdi af aktiver), som hvert selskab har indberettet, sorteret efter gennemsnitlige ÅOP. Mindste og højeste ÅOP viser den ÅOP, som en enkelt 60-årig betalte i det pågældende produkt i 2023. Meget høje ÅOP kan bl.a. skyldes, at næsten hele depotet blev udbetalt mod udgangen af året, hvormed omkostningerne blev beregnet på baggrund af et stort depot, mens depotet ultimo året var meget lille.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Figur 11 Spredning i ÅOP for 75-årige i selskabernes største produkter, 2023

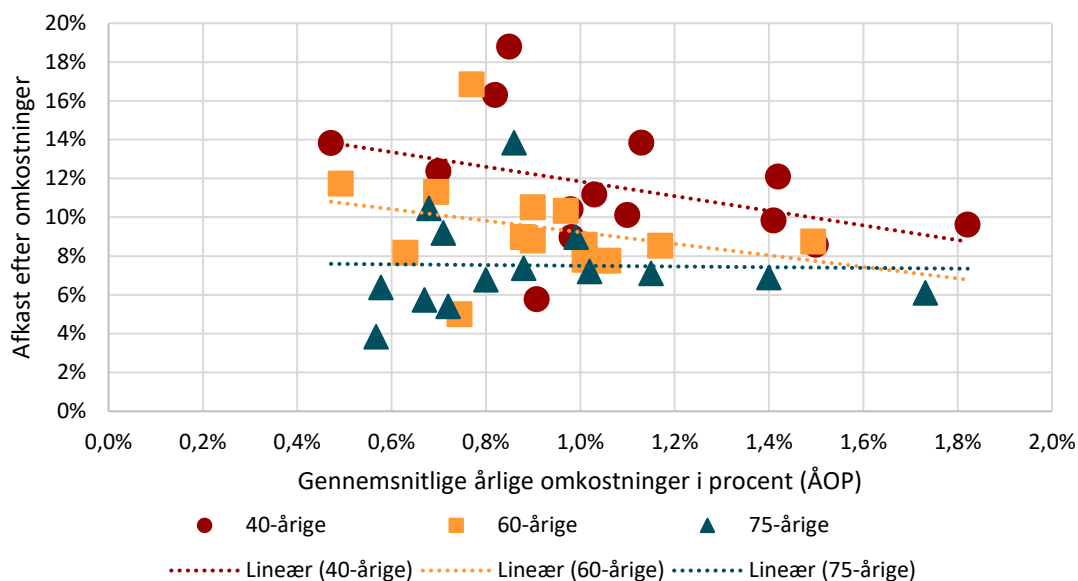
Note: Figuren viser ÅOP-oplysninger for de 75-årige kunder/medlemmer i det største produkt (målt på markedsværdi af aktiver), som hvert selskab har indberettet, sorteret efter gennemsnitlige ÅOP. Mindste og højeste ÅOP viser den ÅOP, som en enkelt 75-årig betalte i det pågældende produkt i 2023. Meget høje ÅOP kan bl.a. skyldes, at næsten hele depotet blev udbetalt mod udgangen af året, hvormed omkostningerne blev beregnet på baggrund af et stort depot, mens depotet ultimo året var meget lille.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Figur 12 viser forholdet mellem den gennemsnitlige ÅOP for det største produkt i hvert selskab og det faktiske afkast efter omkostninger, som produkterne genererede i 2023. Tendensen var, at produkter med højere gennemsnitlig ÅOP også gav et lavere afkast efter omkostninger for de 40- og 60-årige, mens der ikke kunne udledes nogen tendenser for de 75-årige¹⁰. Afkastene efter omkostninger var generelt højere for de 40-årige, hvilket kan skyldes den generelt højere markedsrisiko forbundet med f.eks. livscyklusprodukter for de yngre år-
gange.

¹⁰ Der tages forbehold for det lave antal observationer.

Figur 12 ÅOP og afkast for selskabernes største produkter, 2023

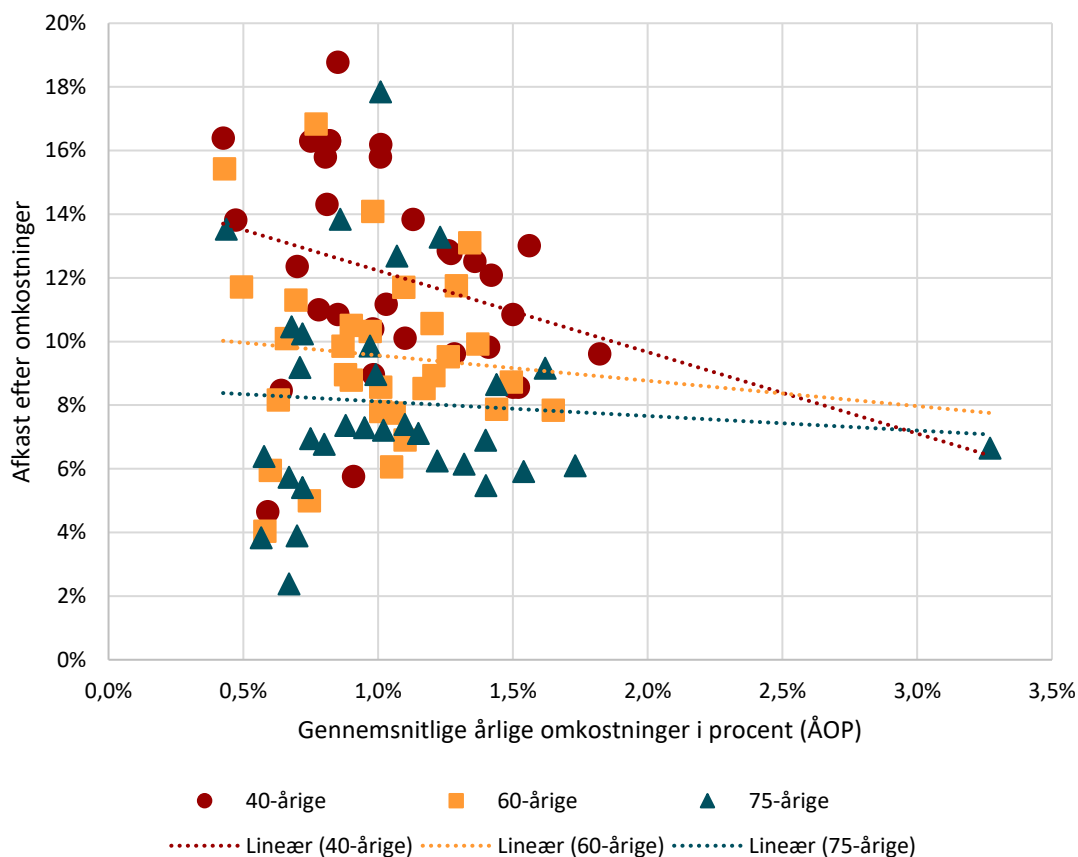

Note: Figuren viser det største produkt (målt på markedsværdi af aktiver), som selskaberne har indberettet. De stiplede linjer er lineære tendenslinjer for produkternes forhold mellem afkast og ÅOP i de pågældende aldre. Afkast er defineret som det faktisk opnåede afkast efter omkostninger fra ultimo 2022 til ultimo 2023 for produktet og alderen.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Figur 13 viser forholdet mellem gennemsnitlig ÅOP og det faktiske afkast efter omkostninger for et bredt udvalg af produkter¹¹. Også for det bredere udvalg af produkter gælder, at højere gennemsnitlig ÅOP gav et lavere afkast efter omkostninger.

¹¹ Figuren indeholder de 30 største produkter for hver aldersgruppe (målt på aktiver ultimo året) og de produkter, der indgik i Figur 12, som ikke er et af de 30 største produkter for den pågældende aldersgruppe.

Figur 13 ÅOP og afkast for de mest relevante produkter, 2023

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

2.2. Inspektioner og udvalgte tilsynsreaktioner

Finanstilsynet fører et risikobaseret tilsyn. Det betyder, at Finanstilsynet prioriterer at bruge sine ressourcer der, hvor de største risici for skade på den finansielle stabilitet og på troværdigheden og ordentligheden i den finansielle sektor vurderes at være. Det følgende afsnit oprækker udvalgte tilsynsaktiviteter og -reaktioner fra Finanstilsynet i 2023.

2.2.1. Udvalgte reaktioner fra afsluttede inspektioner

Finanstilsynet afsluttede i 2023 4 ordinære inspektioner og 15 funktionsinspektioner.

Ordinære inspektioner

På de ordinære inspektioner havde Finanstilsynet bl.a. fokus på bestyrelsernes ønsker til egenskaberne i flere af de produkter, som selskaberne udbyder, og vurderede, at disse ikke var tilstrækkeligt klare. Da det medfører risiko for, at kunderne ved pensionering oplever et andet udbetalingsforløb end det, bestyrelsen ønsker, og som kunderne er stillet i udsigt, har Finanstilsynet givet risikooplysning herom.

Fokus var også på brugen af outsourcing. Flere selskaber modtog påbud om at sikre bedre kontrol med og rapportering til bestyrelserne om de outsourcete opgaver. Derudover modtog

en række selskaber påbud om at udarbejde en complianceplan, der tager højde for alle relevante områder, og som inddrager selskabernes specifikke forretningsmodel og de dertil knyttede risici. Samtidig blev selskaberne påbudt på ny at vurdere, om compliance- og aktuarfunktionen har tilstrækkelige ressourcer.

Finanstilsynet fandt desuden mangler i politikker og retningslinjer på en række områder. Det gjaldt f.eks. investeringsområdet, hvor flere selskaber bl.a. fik påbud om at sikre, at bestyrelsen ikke overlader udmøntningen af investeringsstrategien til direktionen. Et selskab fik påbud om at sikre, at bestyrelsen fastsætter overordnede anvisninger til det ønskede eller acceptable niveau for levetidsrisiko og til, hvordan levetidsrisikoen fordeles mellem kunderne og selskabet.

Finanstilsynet vurderede også, at overvågnings- og rapporteringsprocedurerne i det interne kontrolsystem ikke var tilstrækkelige for bestyrelsens arbejde. Det gav anledning til påbud om at sikre, at bestyrelsen modtager rapportering om, hvordan selskabet overholder og udnytter samtlige rammer – aktuelt såvel som over tid.

Flere selskaber fik påbud om at oplyse medlemmerne om, hvilke elementer pensionsydelse består af, og hvilke risici der er forbundet med de forskellige elementer.

Nogle selskaber modtog risikooplysning i forbindelse med deres forretningsmodeller, som bygger på en tilsigtet opbygning af egenkapital og en fordeling af midler på baggrund af en systematisk udbetaling af pensionisttillæg fra egenkapitalen. Det indebærer, at en væsentlig andel af pensionsydelse stammer fra fordelingen af midlerne i egenkapitalen. Det medfører en risiko for, at ikke alle medlemmernes interesser varetages på tilstrækkelig vis, idet udlodning af tillægspension afhænger af nuværende og fremtidige bestyrelsers beslutninger.

En række selskaber modtog desuden påbud i relation til processer og procedurer for opdatering af registrerede aktiver.

Funktions- og temainspektioner

Funktionsinspektionerne havde fokus på hhv. værdiansættelse af alternative investeringer, IT-risikostyring, aktuarfunktionen, ledelsessystemer og hvidvaskområdet.

Værdiansættelse af alternative investeringer

Flere selskaber modtog påbud i forbindelse med processer og metoder forbundet med den løbende værdiansættelse af private equity, infrastruktur og illikvide kreditinvesteringer (inklusive senior loans og securitiseringer). Selskaberne skal sikre, at værdiansættelsesprocessen bliver sat i gang med tilstrækkelig rettidig og hyppig frekvens¹².

Selskaberne fik også påbud om at fastsætte metoder og processer, der sikrer en tilstrækkelig løbende kontrol af fondsforvalternes værdiansættelse¹³.

¹² Jf. lov om forsikringsvirksomhed, § 175 og afsnit 4.3.2 og 4.3.5 i Finanstilsynets "Vejledning om alternative investeringer og gode investeringsprocesser i lyset af prudent person-princippet".

¹³ Jf. art. 9, stk. 2 og art. 267, stk. 1, i Solvens II-forordningen, § 175 i lov om forsikringsvirksomhed samt bekendtgørelse om ledelse og styring af forsikringselskaber, bilag 2, nr. 13.

Et selskab fik påbud om at sikre tilstrækkelig løbende identificering af risici i forbindelse med værdiregulering, med henblik på at sikre tilstrækkelig måling af risici¹⁴.

IT-risikostyring

Generelt vurderer Finanstilsynet, at IT-risici er et væsentligt risikoområde for livsforsikrings- og pensionsselskaber, og forventer, at selskabernes bestyrelser fastsætter, hvilke og hvor store IT-risici selskaberne må påtage sig, og aktivt tager stilling til strategiske mål for IT-risici. I forbindelse med IT-risikostyringsinspektionerne i 2023 fik flere selskaber påbud om at angive principper for opgørelse og måling af IT-risici i de tilfælde, hvor der ikke var fastsat klare metoder for dette¹⁵, og påbud om at sikre, at bestyrelsen fastsætter, hvilke og hvor store IT-risici selskabet må påtage sig, ligesom bestyrelsen skal specificere risikotolerancegrænser, som udgør kontrollerbare grænser for størrelsen af acceptable IT-risici¹⁶. Et selskab fik også påbud om at fastlægge en risikoprofil for IT-risici og løbende sammenholde den faktiske risikoprofil med den risikoprofil, som bestyrelsen ønsker¹⁷.

I en række selskaber vurderede Finanstilsynet, at det ikke var dokumenteret, at selskabets risikostyringsfunktion i tilstrækkelig grad inddrog og vurderede IT-risici. Disse selskaber fik påbud om at sikre, at risikostyringsfunktionen inddrager og vurderer IT-risikostyring i sin opgavevaretagelse og rapportering¹⁸. Risikostyringsfunktionen har en vigtig opgave i at understøtte risikostyringssystemet ved bl.a. at sikre, at alle væsentlige risici bliver identificeret, målt, overvåget, styret og rapporteret korrekt.

Aktuarfunktionen

Finanstilsynet gennemførte en funktionsinspektion med fokus på governance og rapportering på aktuarområdet og på, om selskabets tekniske grundlag var rimeligt og betryggende.

Selvom bestyrelsen havde udstedt retningslinjer for principperne for fastlæggelsen af udbetalingsrenter for selskabets markedsrenteprodukter, havde de ikke fastlagt behovet for efterfølgende rapportering. Selskabet fik bl.a. påbud om at sikre tilstrækkelig rapportering på bestyrelsens besluttede principper for fastlæggelse af udbetalingsrenter i selskabets markedsrenteprodukter, og dermed på de besluttede retningslinjer, og om at sikre overensstemmelse mellem retningslinjerne og den anvendte model for udbetalingsrenter¹⁹.

Selskabet fik også påbud om at opdatere den besluttede politik for forsikringsrisici, så den indeholder anvisninger om bestyrelsens ønskede risikoprofil²⁰.

Endeligt blev selskabet påbudt at foretage en ny vurdering af, om den havde tilstrækkelige ressourcer på aktuarområdet²¹.

¹⁴ Jf. bekendtgørelse om ledelse og styring af forsikringsselskaber, bilag 2, nr. 3, og ATP-lovens § 26, stk. 1.

¹⁵ Jf. lov om forsikringsvirksomhed, § 95, stk. 2, nr. 2, samt bekendtgørelse om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v., § 7, stk. 3, nr. 5, og § 8, stk. 1, nr. 1.

¹⁶ Jf. lov om forsikringsvirksomhed, § 95, stk. 1, nr. 2 og 3 samt bekendtgørelse om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v., bilag 6, nr. 2, litra d, og § 8, stk. 1, nr. 1.

¹⁷ Jf. lov om forsikringsvirksomhed, § 95, stk. 1, nr. 2.

¹⁸ Jf. bekendtgørelse om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v., bilag 6, nr. 12 og nr. 17.

¹⁹ Jf. bekendtgørelse om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v., § 7, stk. 1, § 8, stk. 5 samt § 9, stk. 1 og 2.

²⁰ Jf. bekendtgørelse om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v., bilag 1, nr. 2, litra c, og § 5, stk. 2, nr. 1.

²¹ Jf. Lov om forsikringsvirksomhed, § 132, stk. 1, nr. 5.

Ledelsessystemer

Finanstilsynet gennemførte en funktionsinspektion med fokus på ledelsessystemet, bl.a. outsourcing, interessekonflikter og compliancefunktionen. Det viste sig, at nøglepersonen for compliancefunktionen havde flere roller i selskabet, som derfor fik påbud om at indføre effektive processer og procedurer til at forhindre interessekonflikter og om at identificere kilder til potentielle interessekonflikter²².

Compliancefunktionens rapportering til bestyrelsen var desuden ikke i overensstemmelse med den complianceplan, der gjaldt for det pågældende år, ligesom complianceplanen ikke tog højde for alle relevante områder. Det gjaldt bl.a. compliancetjek af de tre øvrige obligatoriske nøgelfunktioner. I forlængelse af dette vurderede Finanstilsynet, at compliancefunktionens risikovurdering, der danner grundlag for complianceplanen, var kortfattet og ikke tog højde for alle risikoområder. Selskabet fik påbud om at udarbejde en complianceplan, der rummer funktionens planlagte aktiviteter og i øvrigt lever op til kravene til indholdet af en complianceplan²³.

Hvidvaskområdet

Finanstilsynet gennemførte en inspektion med fokus på hvidvaskområdet i forhold til selskabets kundekendskabsprocedurer og risikoklassifikation af såvel medarbejdere i virksomhedsordninger som privatkunder. Inspektionen omfattede også en undersøgelse af selskabets overvågning af kunder, herunder om selskabet overholdt undersøgelses-, noterings-, opbevarings- og underretningspligten.

Finanstilsynet vurderede, at selskabets iboende risiko for at blive brugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme var begrænset. Vurderingen var bl.a. baseret på, at selskabets produkter kun i mindre omfang var egnede til hvidvask eller terrorfinansiering. Observationerne på inspektionen gav ikke anledning til tilsynsmæssige reaktioner.

2.2.2. Forbrugerområdet

2.2.3. Produktudvikling og -overvågning (POG)

Finanstilsynet gennemførte med et julebrev fra 2021 en temaundersøgelse om forsikrings-selskabers produktudvikling og -overvågning, herunder hvordan forsikrings-selskaberne og pensionskasserne udvikler produkter til definerede målgrupper. Temaundersøgelsen omfattede alle skades- og livsforsikrings-selskaber og tværgående pensionskasser, som er underlagt Solvens II-reguleringen. Finanstilsynet offentliggjorde i 2023 en opfølgende rapport om undersøgelsen.

Selvom selskaberne generelt har beskrevet processerne for produktudvikling, var konklusionen, at branchen i praksis fortsat mangler at tage skridtet fuldt ud og rent faktisk kortlægge målgrupperne.

Finanstilsynet vil fremover have fokus på, at selskaberne sikrer, at produkterne er designet i forsikringstagernes interesse og har tilstrækkelig værdi for dem. Det gælder f.eks., om der i forskellige forsikringsprodukter er god balance mellem den dækning og dermed den risiko,

²² Jf. art. 258, stk. 5 i Solvens II-forordningen.

²³ Jf. art. 270, stk. 1 i Solvens II-forordningen.

som forsikringstageren overlader til selskabet, og den pris, som forsikringstageren betaler. Det gælder også, om prisen i øvrigt er fair i forhold til udgifter mv. afholdt af udbyderne.

På baggrund af selskabernes svar på julebrevet er det relevant at fremhæve følgende budskaber til branchen:

- Det er en afgørende forudsætning for produktudvikling og produktovervågning, at der sker en tilstrækkelig kortlægning af målgruppen. Dette skal ske, uanset om et selskabs målgruppe på forhånd er givet i form af f.eks. overenskomstforhold eller lovkrav.
- Forsikringselskaber har pligt til løbende at overvåge deres produkter, uanset om produkterne er reguleret af lov eller overenskomster eller er styret af den frie konkurrence. Formålet med kravet om produktovervågning og -gennemgang er at sikre, at forsikringsprodukter til stadighed er i overensstemmelse med den givne målgruppes behov, karakteristika og mål.
- Selskaberne har ansvar for at sikre håndtering af situationer, hvor et produkt helt eller delvist ikke passer til den tiltænkte målgruppe. Det kan f.eks. indebære, at selskabet går i dialog med relevante aftaleparter bag en ordning, tilpasser produktet til målgruppens behov, udvikler valgmuligheder eller rådgiver de relevante forsikringstagere i forhold til den manglende opfyldelse af behov.
- Selskaberne skal kunne dokumentere, at de efterlever POG-reglerne, herunder afgrænsning af målgrupperne, produkttests mv.
- Selskaberne skal have fokus på, at produkterne skaber værdi for forsikringstagerne. Det indebærer bl.a., at betaling for forsikringsdækning og omkostninger ved produktet skal stå i rimeligt forhold til kundens ydelse eller service, og i øvrigt kan anses for fair.

Derudover modtog en pensionskasse en række påbud på grund af mangler relateret til dens POG-processer og den konkrete anvendelse. Pensionskassen blev påbudt at forbedre sine interne retningslinjer og genbesøge arbejdet med afdækning af behov og produkttestning i forhold til selskabets nyudviklede produkter.

Personovervågning

Finanstilsynet offentliggjorde i efteråret 2023 en rapport om forsikringselskabers procedurer og praksis for personovervågning af skadelidte kunder. Undersøgelsen omfattede fire livsforsikringselskaber og to skadesforsikringselskaber. Finanstilsynet konkluderede, at de undersøgte selskaber generelt overholdt reglerne, men pointerede, at de kun må bruge personovervågning, når de har en velbegrundet og dokumenteret mistanke. Selskaberne skal desuden sikre, at de kun bruger sådanne tiltag, når det er absolut nødvendigt, og de skal i den forbindelse være opmærksomme på deres kommunikation til skadelidte. Et af skadesforsikringselskaberne fik påbud om at forbedre sine procedurer.

Information om produkter

Sidst på året modtog to pensionskasser påbud om at sikre medlemmerne fyldestgørende information om de elementer, deres pensionsydelser består af, og de forudsætninger, ydelserne er baseret på.

2.2.3. Udvalgte ændringer i reguleringen

Ny hovedlov for forsikringsvirksomhed

Den 1. juni 2023 vedtog Folketinget en ny hovedlov for forsikringsvirksomhed, lov om forsikringsvirksomhed i tværgående pensionskasser, livsforsikringsselskaber og skadesforsikringsselskaber m.v. (lov om forsikringsvirksomhed). Loven viderefører overordnet den gældende regulering for forsikringsvirksomhed, men reglerne fremgår nu af en særskilt hovedlov og ikke længere af lov om finansiel virksomhed.

Formålet med ændringen var at skabe et regelsæt, der giver forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser m.v. bedre overblik over den regulering, der gælder på området. Udskilningen af forsikringsområdet til en særskilt lov blev gennemført på baggrund af en anbefaling fra arbejdsgruppen for eftersyn af den finansielle regulering fra 2018. Arbejdsgruppen anbefalede, at lov om finansiel virksomhed blev opdelt i nye målrettede sektorlove, bl.a. fordi reguleringen af den finansielle sektor i stigende grad er præget af omfattende og kompleks EU-regulering.

Grundlagsrentebekendtgørelsen

Bekendtgørelse om grundlagsrente for livsforsikringsselskaber blev ændret med virkning pr. 1. juli 2023. Ændringen indebærer, at den maksimale grundlagsrente er forhøjet til 1,0 pct. Størrelsen har siden den 1. juli 2021 været -0,5 pct., men der er gennemført en ændring som følge af stigningen i renteniveauet siden begyndelsen af 2022 og de generelle forventninger til det fremtidige renteniveau.

Den maksimale grundlagsrente er den højeste rente, som pensionskasserne må anvende, når de udbyder gennemsnitsrenteprodukter, som er de traditionelle garanterede pensionsordninger. Det er et lovkrav, at grundlaget for livsforsikringsvirksomhed skal være betryggende for den enkelte kunde. Grundlagsrenten skal derfor fastsættes forsigtigt. Den maksimale grundlagsrente angiver Finanstilsynets vurdering af den højeste rente, som er forenelig med et betryggende (forsigtigt) grundlag. Formålet med dette forsigtighedskrav er at skabe sikkerhed for, at selskabet kan honorere kundens krav på pensionsydelser. Den maksimale grundlagsrente er dermed en del af forbrugerbeskyttelsen.

Vejledende udtalelse om fortjenstmargen for livsforsikringsselskabers syge- og ulykkesforretning (SUL)

Finanstilsynet offentliggjorde i 2023 en vejledende udtalelse om livsforsikringsselskabers regnskabsmæssige behandling af fortjenstmargen i deres syge- og ulykkesforretning (SUL). Den vejledende udtalelse medfører større gennemsigtighed om forventet fortjeneste. Den understøtter og skaber større gennemsigtighed om kravene til særskilt forvaltning og særskilte holdbare forretningsmodeller for livsforsikrings- og skadesforsikringsvirksomhed.

Udgangspunktet for livsforsikringsselskaber er, at de ikke i samme selskab må drive livs- og skadesforsikringsvirksomhed. De kan dog få tilladelse til at drive skadesforsikringsvirksomhed i form af syge- og ulykkesforsikring. Selskaberne skal da sikre særskilt forvaltning af de

to virksomhedsområder, så der er en klar adskillelse mellem livsforsikringsvirksomheden og skadesforsikringsvirksomheden, og de to virksomhedsområder skal hver især være forretningsmæssigt holdbare.

Finanstilsynet påpegede med den vejledende udtalelse, at fortjenstmargen i livsforsikrings-selskabernes skades- henholdsvis livsforsikringsvirksomhed skal adskilles i årsregnskabet, uanset om pensionsaftalen med kunden både omfatter pensionsopsparing og SUL. Fortjenstmargen er den forventede fremtidige fortjeneste på indgåede forsikringskontrakter, herunder pensionsaftaler. Fortjenesten skal optages i regnskabets balance under hensættelser til forsikringskontrakter og kan kun indtægtsføres i takt med, at kontrakten afløber, og fortjenesten realiseres. Hvis SUL-virksomheden forventeligt medfører et tab, skal dette udgiftsføres med det samme, fordi fortjenstmargen ikke kan være negativ. Tilsvarende gælder, hvis livsforsikringsvirksomheden forventeligt medfører et tab.

Finanstilsynet ændrede samtidig regnskabsbekendtgørelsen for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser med tilsvarende krav om særskilt opgørelse af fortjenstmargen på pensionsopsparing i markedsrente og risikodækning (f.eks. tab af erhvervsevne), hvor risikodækningen tegnes som et livsforsikringsprodukt. Ændringen sikrer bedre overensstemmelse med EU-regnskabsdirektivet og skaber større gennemsigtighed om selskabernes forventede fremtidige fortjeneste på forskellige produkttyper. Derudover sikrer ændringen level playing field mellem livsforsikringsselskaberne, uanset om disse bruger et skadesforsikringsprodukt (SUL) eller et livsforsikringsprodukt til risikodækningen i kundens pensionsaftale.

Den vejledende udtalelse havde virkning fra den 28. april 2023, og ændringen af regnskabsbekendtgørelsen trådte i kraft den 1. juni 2023 med virkning for regnskabsåret 2023.

Regnskabsmæssig behandling af PAL-aktiver i årsrapporter

Finanstilsynet havde i 2023 dialog med flere livsforsikringsselskaber om den regnskabsmæssige behandling af PAL-aktiver i årsrapporten. Dialogen var foranlediget af, at PAL-aktivet hos flere selskaber blev indtægtsført i posten "Pensionsafkastskat" i resultatopgørelsen, og at der blev posteret et PAL-aktiv, "Udskudt pensionsafkastskat", i aktivsiden på balancen. Samtidig blev PAL-aktivet udgiftsført i resultatopgørelsesposten "Ændring i livsforsikringshensættelser" og tillagt i livsforsikringshensættelser i passivsiden på balancen.

Denne behandling var i modstrid med regnskabsreglerne, idet kun PAL-skat, der skal betales for regnskabsåret, skal indgå i resultatopgørelsen, jf. § 28 i bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber.

PAL-skat, som forventes betalt på vegne af forsikringstagere, skal indgå i de forventede pengestrømme som livsforsikringshensættelserne udgør, jf. § 68. Konsekvensen er, at også værdien af et PAL-aktiv indgår i værdien af livsforsikringshensættelserne.

De gældende regler for opgørelsesmetode af livsforsikringshensættelserne trådte i kraft for årsrapporten for 2016. I forbindelse med ændringen af reglerne oplyste Finanstilsynet, at selskaberne fortsat kan bruge den hidtidige fremgangsmåde, hvor de tager højde for PAL ved et fradrag i diskonteringsrenten, hvis metoden fører til tilnærmelsesvist samme resultat som den nye metode, hvor PAL-skat indgår i de forventede betalingsstrømme.

Finanstilsynet vurderer, at pensionsafkastskatten indgår (positiv som negativ) i regnskabet som en del af livsforsikringshensættelserne, når metoden med fradrag for pensionsafkastskat i diskonteringsrenten bruges.

Den fremtidige PAL-skat, som forsikringstagerne forventes at skulle betale, er dermed indregnet i hensættelserne og bliver justeret gennem en modregning, i tilfælde af at der opstår et PAL-aktiv som følge af negativt investeringsafkast. PAL-aktivet skal derfor ikke tillægges livsforsikringshensættelserne i årsrapporten, idet det allerede indgår i hensættelserne til forsikringstagernes ydelser.

Finanstilsynet tilkendegav i det lys, at hvis et selskab ved aflæggelse af årsrapporten for 2023 konstaterede, at behandling af et PAL-aktiv i tidligere årsrapporter ikke var i overensstemmelse med regnskabsreglerne, og afvigelsen fra reglerne var væsentlig, så skulle selskabet rette fejlen med tilbagevirkende kraft, som om fejlen ikke var begået.

3. Om statistikken

I beregningen af de vægtede gennemsnit indgår de selskaber, der var på markedet det pågældende år.

Seks markedsrenteselskaber er udeladt af beregningen af afkastnøgletallet (N1), fordi deres forrentningsprofil adskiller sig fra forrentningsprofilen i den øvrige del af branchen. Som vægt for de enkelte selskaber bruges balancesummen fratrukket hensættelser til markedsrente-kontrakter.

For nøgletallet *omkostningsprocent af præmier* er de samlede bruttopræmier brugt som vægt. For nøgletallene *omkostningsprocent af hensættelser*, *omkostningsresultatet* og *forsikringsrisikoresultat* er livsforsikringshensættelser, tillagt hensættelser for markedsrenteforsikringer, brugt som vægt. Endelig er antallet af forsikrede brugt som vægt i beregningen af omkostninger pr. forsikret.

Bonusgrad, kundekapital, egenkapital og overdækningsgrad sættes alle i forhold til summen af de retrospektive hensættelser.

Selskabernes indberetninger undergår løbende validering og kontrol. Derfor kan de viste tal i tabeller og figurer ændre sig. Finanstilsynet vurderer, at tallene er retvisende.

Generelle fagtermer

Bonusgrad: Kollektivt bonuspotentiale målt i forhold til værdien af forsikringstagernes depoter (retrospektive hensættelser). Nøgletallet viser i kombination med overdækningsgraden selskabets evne til at modstå negative svingninger på de finansielle markeder.

For egen regning (f.e.r.): Beløb opgjort efter fradrag for genforsikringsandelen, altså den del af forsikringsforretningen, der er overladt til andre forsikringsselskaber.

Forventede fremtidige levetidsforbedringer: De forventede fremtidige levetidsforbedringer er sammen med den observerede nuværende dødelighed afgørende for værdien af en forsikringsforpligtelse, hvor udbetalingen afhænger af, om den forsikrede er i live. Selskaberne skal anmelde forventninger til fremtidige forbedringer til Finanstilsynet.

Kapitalgrundlag (basiskapitalen): De midler, der kan bruges til at dække kapitalkravet.

Kapitalkrav: Fælles betegnelse for solvenskapitalkravet (SCR) og minimumskapitalkravet (MCR), som selskaberne skal have kapital til at dække.

Kollektivt bonuspotentiale: En reserve, der bruges til udjævning af afkastet i gennemsnitsrenteprodukter.

Individuelle bonuspotentialer: Forskellen mellem aktiverne tilhørende den enkeltes ordning og nutidsværdien af de garanterede ydelser for samme ordning.

Kontribution: 'At bidrage til'. Overskud eller underskud skal fordeles i forhold til, hvem der har bidraget. Kontributionsprincippet bruges både, når overskud eller underskud skal fordeles mellem kunderne og selskabet, og når det skal fordeles mellem de enkelte kunder. Hvis en kunde får mere end sin kontributionsmæssige andel – dvs. mere end kunden har bidraget til – er kontributionsprincippet ikke overholdt.

Kundernes kapitalbuffere: Måles ved bonusgraden og angiver de kundemidler, som selskabet kan bruge til at dække tab (kollektivt bonuspotentiale). Ud over kundernes kapitalbuffere indgår også selskabets kapitalbuffer (målt ved overdækningsgraden) i selskabets evne til at modstå negative svingninger på de finansielle markeder.

Observerede nuværende dødelighed: Den nuværende dødelighed i en forsikringsbestand, som selskaberne skal måle og anmelde til Finanstilsynet. Den observerede nuværende dødelighed er sammen med de forventede fremtidige levetidsforbedringer og selskabets levetidsforudsætninger afgørende for værdien af en forsikringsforpligtelse, hvor udbetalingen afhænger af, om den forsikrede er i live.

Risikoeksponering: Kvantitativ opgørelse af selskabets risici. Risikoeksponeringen opsplittes på risikotyper som f.eks. markedsrisici og forsikringsrisici. Forsikringsrisici kan igen opdeles i f.eks. risiko for økonomiske konsekvenser af forlænget levetid og invaliditetsrisici. Et selskab med livrenter vil særligt være risikoeksponeret over for levetidsrisici.

Solvensdækning: Forholdet mellem selskabets opgjorte kapital (basiskapitalen) og kapitalkravet. Lovkravet er en solvensdækning på mindst 1.

Markedsrenteprodukt: Et produkt, hvor det løbende afkast bliver tilskrevet opsparingen. Er som hovedregel ugaranteret. I markedsrenteprodukter tilskrives depoterne løbende en rente, der afspejler det faktiske investeringsafkast. Den forventede størrelse på udsvingene i investeringsafkastet og dermed depotrenten afhænger af, hvor stor en investeringsrisiko der er i produktet. De forventede svingninger i depotrenten betyder, at pensionsudbetalingerne kan stige og falde fra år til år.

Markedssegmentering

Selskaberne i artiklen er segmenteret efter, om de er markedsorienterede eller ej. Den markedsorienterede eller kommercielle del af markedet for livs- og pensionsforsikring omfatter de individuelle ordninger og de arbejdsmarkedsrelaterede ordninger, som er aftalt for det enkelte selskab. I relation til de individuelle ordninger har den enkelte pensionskunde mulighed for at vælge pensionsudbyder. I relation til de arbejdsmarkedsrelaterede ordninger har det enkelte selskab mulighed for at vælge pensionsudbyder. De markedsorienterede selskaber er alle livsforsikringsselskaber, men der findes livsforsikringsselskaber, der ikke er markedsorienterede.

Ikkemarkedsorienterede selskaber er enten forsikringsselskaber eller tværgående kasser, hvor medlemskab og dermed pensionsopsparring er tvungen, typisk overenskomstbestemt²⁴. Alle tværgående pensionskasser er i denne kategori.

Livsforsikringsselskaber er kendetegnet ved, at de kun må sælge livsforsikringer eller tilsvarende produkter. Livsforsikringsselskaber administrerede pr. ultimo 2022 56 pct. af den opsparingsbaserede pensionsformue i Danmark, jf. tabel A11.

Tværgående pensionskasser dækker typisk ansatte indenfor en bestemt branche eller med en bestemt uddannelse.

Tabel A11 indeholder tal over den samlede pensionsopsparring i Danmark, hvor pengeinstitutter og firmapensionskasser også indgår. Pengeinstitutterne tilbyder pensionsopsparring via kapital- og ratepensioner m.v. Pensionen placeres på en konto, enten kontant, som puljeindlån eller i særskilt depot. Endeligt har pengeinstitutterne også enkelte arbejdsmarkedspensioner. For visse ordninger er det muligt at hæve beløb før tid.

Firmapensionskasser er pensionskasser, hvor kun de ansatte i et specifikt firma kan blive kunder. Disse spiller kun en lille rolle i det danske pensionssystem, da de samlet udgør lidt under 1 pct. af hensættelserne. I en række andre europæiske lande indtager firmapensionskasserne derimod en vigtig rolle. Det gælder f.eks. Holland, Storbritannien, Frankrig, Belgien og Sverige. Denne artikel behandler ikke firmapensionskasser. De bliver behandlet i en særskilt markedsudviklingsartikel.

Find tal for de enkelte selskaber på Finanstilsynets hjemmeside – www.finanstilsynet.dk

²⁴ I internationale analyser opfattes de overenskomstbaserede pensionsordninger som frivillige, fordi de er aftalt mellem frie aftaleparter, f.eks. BUPL og KL, og ikke er baseret på lovgivning. Dette system omtales ofte som den danske model.

Appendiks

A1 Uddrag af resultatopgørelser og balancer, 2018-2023

Mio. kr.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Vækst p.a.	
							2022 - 2023	2018 - 2023
Resultatposter (uddrag)								
Bruttopræmier	172.934	180.135	193.901	214.204	218.336	230.032	5,4%	5,9%
Præmier f.e.r.	172.676	179.860	193.675	213.926	218.057	229.749	5,4%	5,9%
Investeringsafkast	-48.406	344.394	193.593	325.404	-416.669	299.829	-	-
Forsikringsydelse f.e.r.	128.090	127.523	139.896	155.896	161.693	179.052	10,7%	6,9%
Ændring i likvsforsikrings-/pensionshensættelser f.e.r.	-2.311	-308.564	-201.608	-306.424	281.434	-305.321	-	165,6%
Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r.	5.135	5.424	5.274	5.648	5.871	6.344	8,1%	4,3%
Årets resultat før skat	-8.956	11.246	7.489	15.398	-11.545	12.483	-	-
Årets resultat efter skat	-6.952	9.843	6.391	13.124	-10.141	10.561	-	-
Balanceposter (uddrag)								
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter	2.563.093	2.895.150	3.095.534	3.409.975	3.115.084	3.369.018	8,2%	5,6%
Heraf til unit-linked kontrakter	1.118.190	1.314.240	1.456.127	1.687.179	1.635.693	1.854.590	13,4%	10,6%
Egenkapital	138.461	139.531	142.484	151.196	135.074	141.394	4,7%	0,4%
Aktiver i alt	3.073.185	3.562.569	3.813.563	4.140.669	3.925.399	4.120.146	5,0%	6,0%
Nøgletal								
Afkastprocent relateret til gennemsnitsrenteprodukter	-0,63	11,89	5,79	6,65	-11,27	8,80		
Afkastprocent relateret til markedsrenteprodukter	-3,15	13,86	6,69	14,02	-10,14	9,60		
Egenkapitalens forrentning efter skat	-4,09	8,00	4,59	9,13	-3,77	5,45		
Omkostningsprocent af hensættelser	0,18	0,22	0,20	0,18	0,20	0,21		

Note: F.e.r. er en forkortelse for "for egen regning" og bruges, når et beløb er opgjort efter fradrag for genforsikringens andel. Regnskabstallene er baseret på indberetninger fra de selskaber, der var på markedet i de enkelte år i femårsperioden. Tidligere udgivelser af artiklen havde "bonus i alt" og "heraf ændring i kollektivt bonuspotentiale" under resultatposter samt "afkast før pensionsafkastskat", "bonusgrad" og "solvendækning" under nøgletal.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A2 Livsforsikringshensættelser fordelt på garantier, segmenteret

Ikke markedsorienterede selskaber	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ingen garantier eller 0-garantier	61%	64%	64%	65%	71%	72%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	29%	25%	27%	26%	23%	23%
Garantier større end 4 pct.	10%	11%	9%	8%	5%	5%
Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Markedsorienterede selskaber						
Ingen garantier eller 0-garantier	43%	47%	51%	56%	57%	60%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	38%	33%	30%	27%	28%	25%
Garantier større end 4 pct.	19%	20%	18%	17%	16%	15%
Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Alle selskaber						
Ingen garantier eller 0-garantier	52%	56%	58%	60%	64%	66%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	33%	29%	29%	27%	25%	24%
Garantier større end 4 pct.	14%	15%	14%	13%	10%	10%
Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Note: Med en 0-garanti er kunden sikret mod negativt afkast. Dette er ikke tilfældet, hvis kunden ingen garanti har. Grundet ændringer i indberetningerne til Finanstilsynet opgøres fordelingen af livsforsikringshensættelser som ovenstående kun frem til 2020. En ændring i indberetningskemaet betyder, at hensættelser fordelt på garantier fremover opgøres som i Tabel 1.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

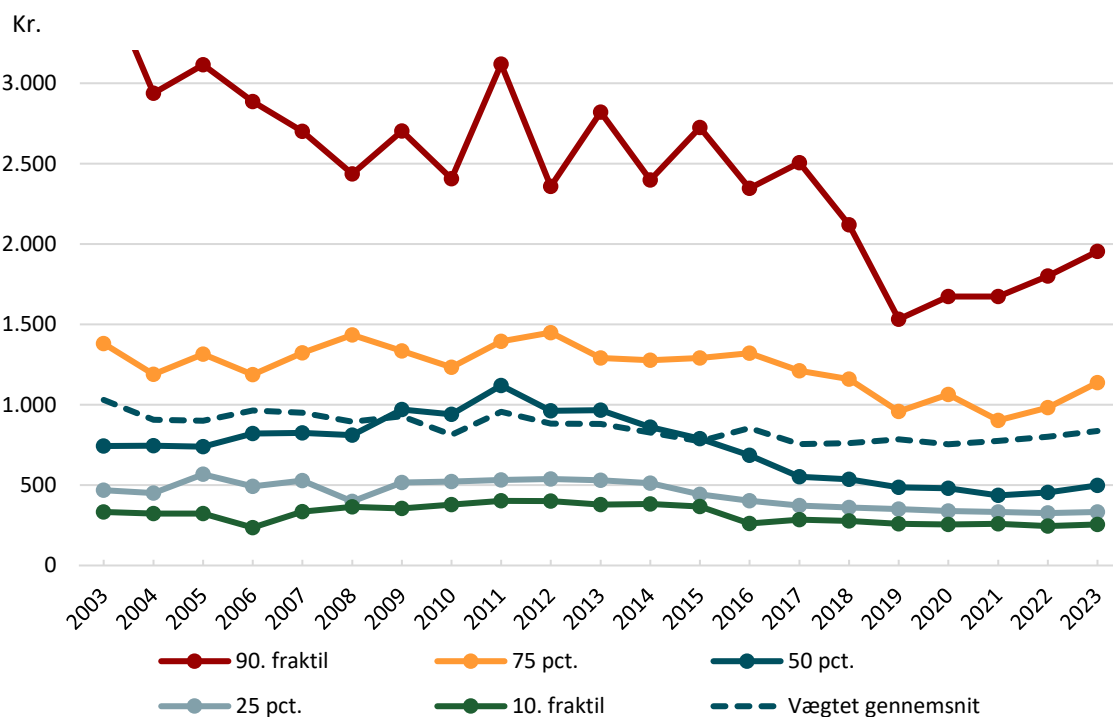
A3 Nøgletal for alle livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser

Alle selskaber	Vægtet gennemsnit					2023	
	2019	2020	2021	2022	2023	25 pct. fraktil	75 pct. fraktil
Pct. / kr.							
Afkastprocent relateret til gennemsnitsrenteprodukter	11,9	5,8	6,7	-11,3	8,8	6,23	10,53
Afkastprocent relateret til markedsrenteprodukter	13,9	6,7	14,0	-10,1	9,6	8,60	11,20
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	4,0	4,6	4,6	5,0	4,5	3,35	4,80
Omkostningsprocent af hensættelser	0,22	0,20	0,18	0,20	0,21	0,10	0,48
Omkostninger pr. forsikret (kr.)	786,5	755,8	772,1	785,6	838,8	333	1172
Egenkapitalforrentning efter skat	8,0	4,6	9,1	-3,8	5,5	5,50	9,40
Forrentning af overskudskapital, der tildeles afkast som egenkapital	9,0	5,1	9,7	-2,8	4,6	3,40	8,80
Solvensdækning	279,8	269,0	245,8	243,8	247,0	267	401
Omkostningsresultat	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,04	0,00	0,10
Risikoresultat	0,2	-0,3	0,0	-0,2	0,2	-0,08	0,10
Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat	10,5	5,5	5,3	-14,3	7,0	5,35	10,85

Note: De ovennævnte standardnøgletal udarbejdes for hvert selskab og findes på Finanstilsynets hjemmeside. For en fyldestgørende beskrivelse af konstruktionen af nøgletallene henvises til bilag 9 i den seneste bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

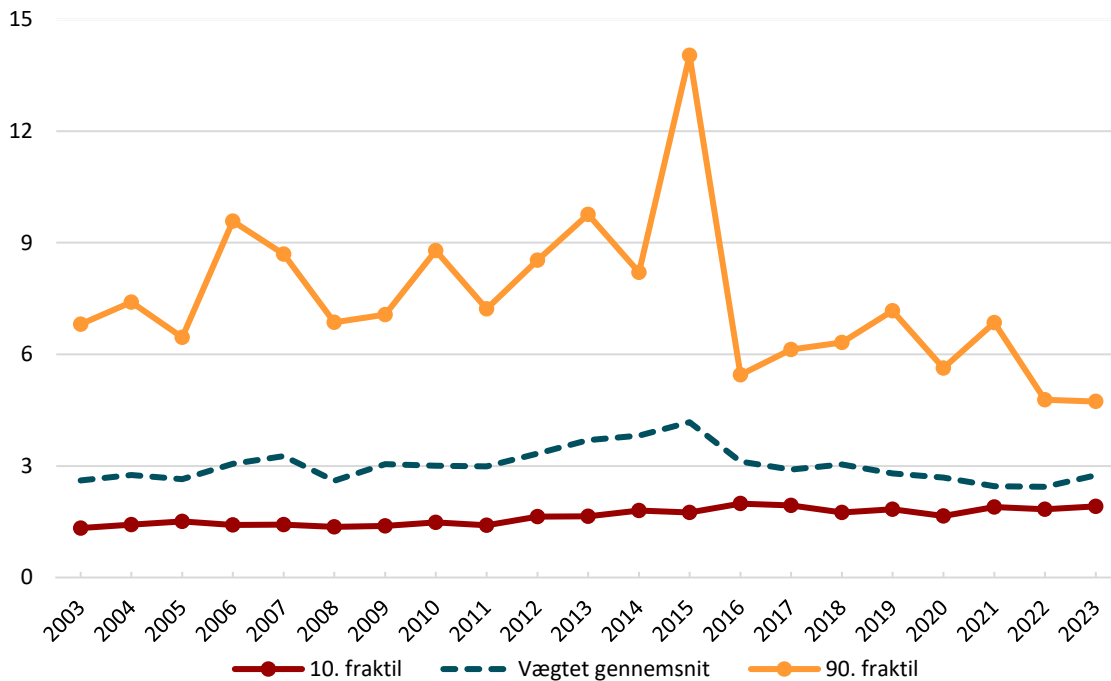
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A4 Omkostninger pr. forsikret – samtlige selskaber 2003-2023

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A5 Selskabernes solvensdækning 2003-2023

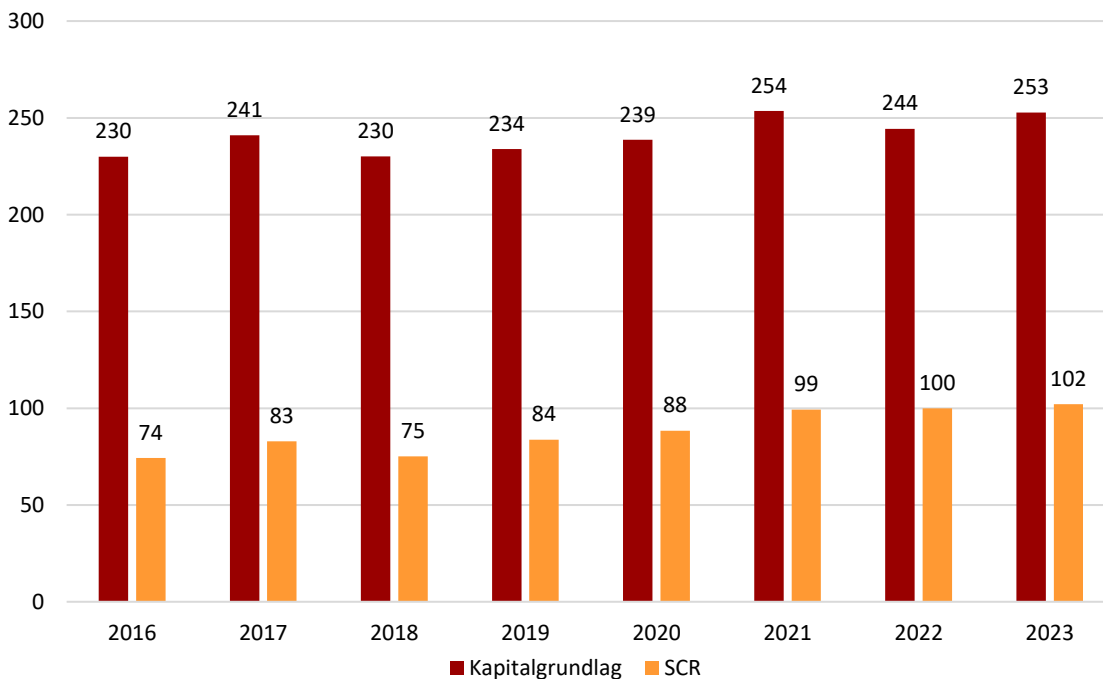

Note: Solvensoverdækningen i figuren er baseret på kapitalkravet. Nøgletallet solvensdækning angiver basiskapitalen (selskabets faktiske kapital) som andel af kapitalkravet.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

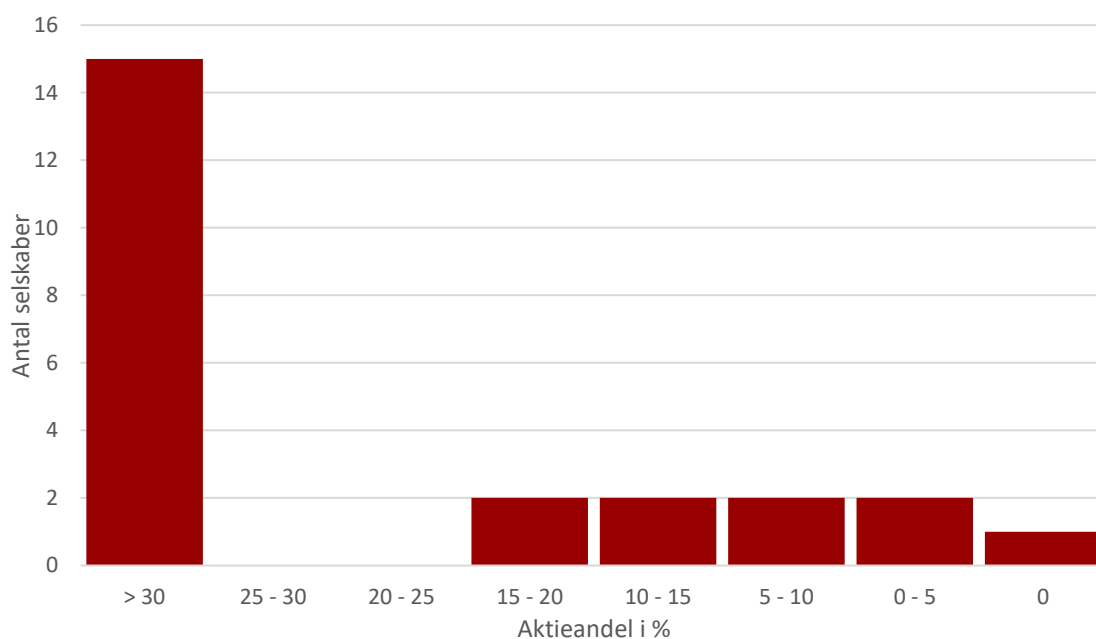
A6 Selskabernes kapitalgrundlag og SCR, 2016-2023

Mia. kr.

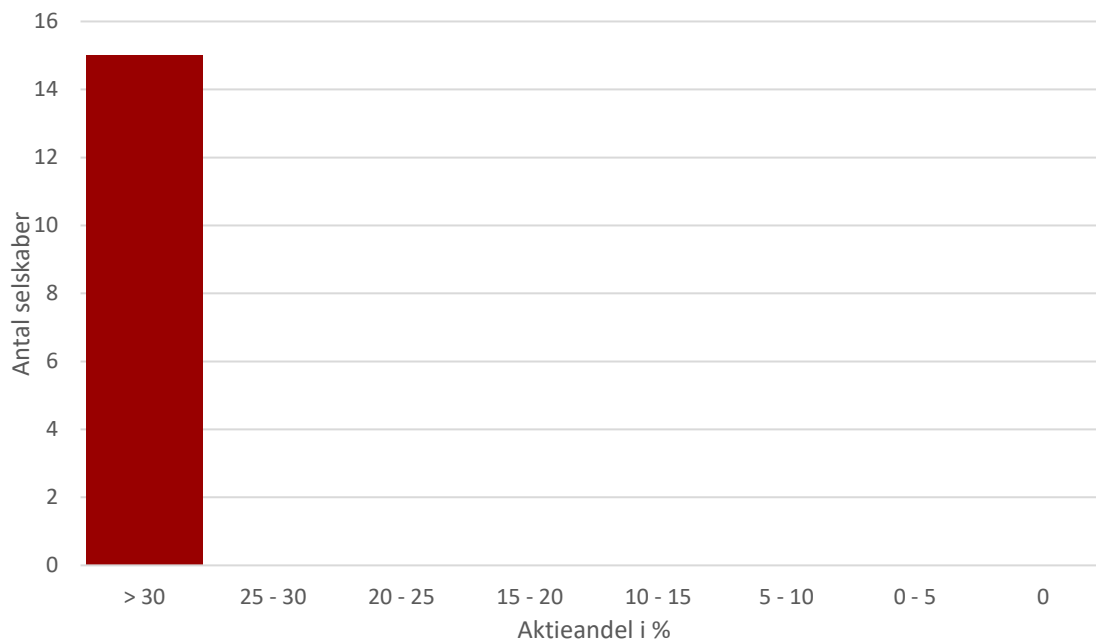
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A7 Aktieandelen i gennemsnitsrenteprodukter i 2023, antal pensionselskaber

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A8 Aktieandelen i markedsrenteprodukter i 2023, antal pensionselskaber

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A9 Specifikation af aktiver og afkast af disse

Alle selskaber				
Pct.	Vægtet gennemsnit		Andele	
	2023		2023	
Gennemsnitsrenteprodukter			<i>Produkt</i>	<i>Total</i>
Grunde og bygninger	-4,2		9,9	4,4
Noterede kapitalandele	17,0		13,3	5,9
Unoterede kapitalandele	6,9		16,1	7,1
Stats- og realkreditobligationer	5,1		37,1	16,5
Indeksobligationer	2,1		2,0	0,9
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	9,1		15,1	6,7
Udlån mv.	6,9		6,0	2,7
Dattervirksomheder	4,9		0,2	0,1
Øvrige investeringsaktiver	16,3		0,0	0,0
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	-7,4		0,2	0,1
<i>I alt</i>	6,7		100,0	44,4
Markedsrenteprodukter			<i>Produkt</i>	<i>Total</i>
Grunde og bygninger	-5,3		7,1	4,0
Noterede kapitalandele	16,5		46,4	25,8
Unoterede kapitalandele	3,3		11,7	6,5
Stats- og realkreditobligationer	5,3		16,1	9,0
Indeksobligationer	2,5		2,7	1,5
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	10,4		12,4	6,9
Udlån mv.	7,3		1,2	0,7
Dattervirksomheder	-6,6		0,1	0,1
Øvrige investeringsaktiver	1,0		1,4	0,8
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	10,4		0,8	0,4
<i>I alt</i>	10,1		100,0	55,6

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A10 Markedskoncentration, de største selskaber, ikke segmenteret

Top 5 (Bruttopræmier og balance)	Bruttopræmier		Balancesum		Bruttopræmier		Balancesum	
	Mio.kr.				Andel -pct.			
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
PFA PENSION, FORSIKRINGSAKTIESELSKAB.	44.628	51.085	683.607	764.241	20,4	22,2	17,4	18,5
Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskab	32.365	35.754	566.233	542.975	14,8	15,5	14,4	13,2
PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab	14.875	15.447	309.158	329.807	6,8	6,7	7,9	8,0
Velliv, Pension & Livsforsikring A/S	34.374	31.960	324.812	326.639	15,7	13,9	8,3	7,9
SAMPENSION LIVSFORSIKRING A/S	11.730	11.633	269.207	271.546	5,4	5,1	6,9	6,6
<i>I alt</i>	137.972	145.878	2.153.017	2.235.209	63,2	63,4	54,8	54,3
Alle selskaber	218.336	230.032	3.925.399	4.120.146	100,0	100,0	100,0	100,0

Note: Sorteret efter selskabernes balancesum i 2023.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

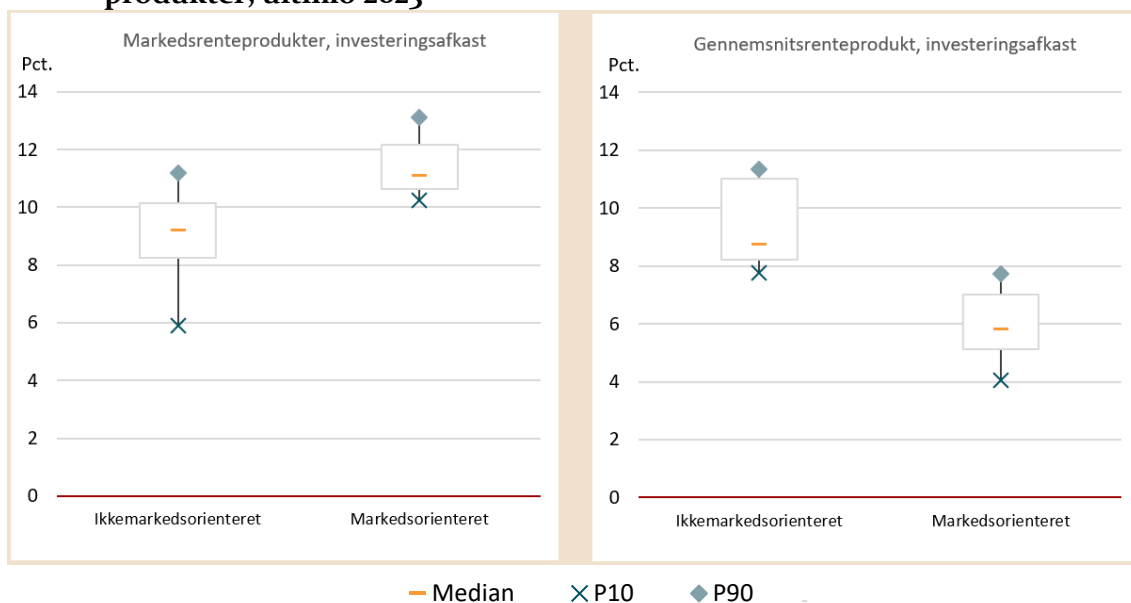
A11 Den opsparingsbaserede pensionsformue i Danmark 2018-2023

Mia. kr.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Vækst p.a	Andel
							2018-2023	2023
Livsforsikringselskaber	1.915	2.150	2.329	2.560	2.334	2.511	5,6%	56,2%
Tværgående pensionskasser	583	661	679	755	699	761	5,5%	17,0%
Pengeinstitutter	357	396	455	455	416	452	4,9%	10,1%
Firmapensionskasser	39	42	42	41	35	32	-3,8%	0,7%
ATP, LD	785	886	960	947	678	712	-1,9%	15,9%
I alt	3.680	4.134	4.465	4.759	4.161	4.468	4,0%	100,0%

Note: For pengeinstitutter er pensionsformuen opgjort som summen af følgende konti og depoter: Indeksonti, kapitalpensionsonti, selvpensioneringsonti, alderspension, ratepensionsonti, kapitalpensionsdepoter, ratepensionsdepoter og selvpensioneringsdepoter. For de øvrige selskabstyper er livsforsikrings- og pensionshensættelser anvendt inklusive hensættelser til markedsrentekontrakter.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

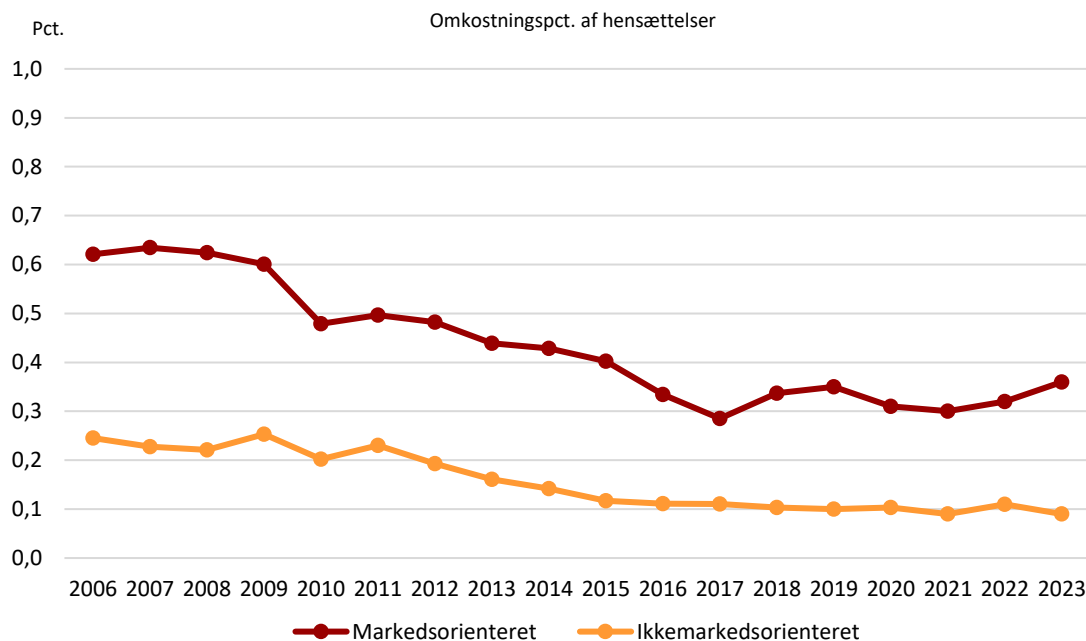
A12 Spredningen i investeringsafkast for hhv. markeds- og gennemsnitsrente-produkter, ultimo 2023

Note: P10 og P90 angiver henholdsvis den 10. og 90. percentil. Et grønlandsk pensionselskab, som er angivet i tabel A15, er ikke medtaget i figuren.

Kilde: Egne beregninger baseret på indberetninger til Finanstilsynet.

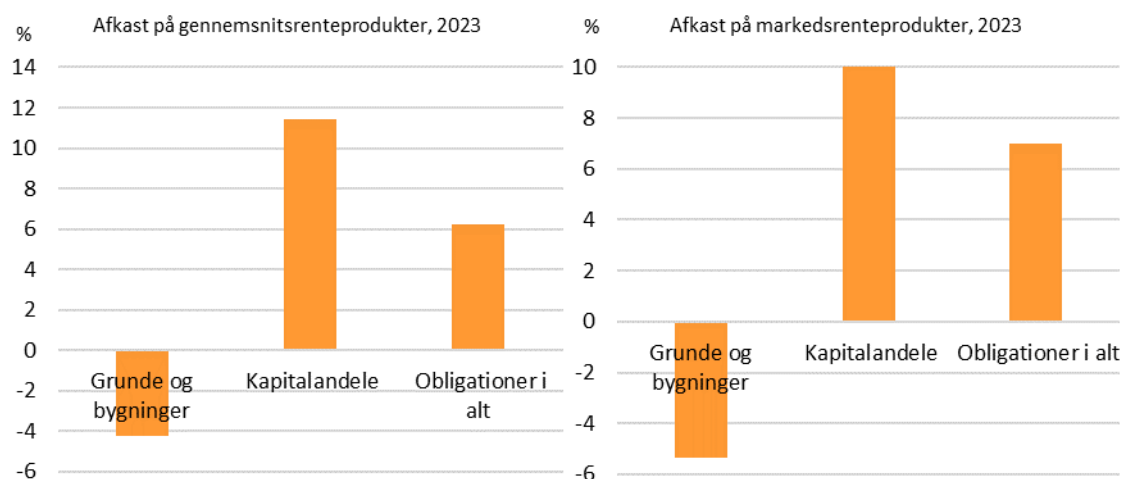
A13 Omkostningsprocenten af hensættelserne er steget for markedsorienterede selskaber i 2023, mens ikkemarkedsorienterede har ligget stabilt

Note: Omkostninger i procent af hensættelser. Et grønlandsk pensionsselskab, som er angivet i tabel A15, er ikke medtaget i figuren.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A14 Tab på grunde og bygninger på tværs af produkter

Note: Figuren viser afkast i pct. p.a. før skat. Et grønlandsk pensionsselskab, som er angivet i tabel A15, er ikke medtaget i figuren.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A15 Oversigt over selskaber i artiklen, ultimo 2023

Navn	Bruttopræmier, mia. kr.	Aktiver, mia. kr.	M.O.	Type
Danske Selskaber				
PFA PENSION, FORSIKRINGSAKTIESELSKAB.	51,08	764,24	Ja	LIV
Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskab	35,75	542,98	Ja	LIV
Velliv, Pension & Livsforsikring A/S	31,96	326,64	Ja	LIV
AP Pension Livsforsikringsaktieselskab	15,78	177,66	Ja	LIV
PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab	15,45	329,81	Nej	LIV
Nordea Pension, Livsforsikringselskab A/S	12,81	100,10	Ja	LIV
SAMPENSION LIVSFORSIKRING A/S	11,63	271,55	Nej	LIV
Industriens Pensionsforsikring A/S	9,14	238,26	Nej	LIV
P+, Pensionskassen for Akademikere	6,87	156,36	Nej	TPK
PenSam Pension forsikringsaktieselskab	6,80	185,34	Nej	LIV
LÆRERNES PENSION, FORSIKRINGSAKTIESELSKAB	6,46	158,27	Nej	LIV
AkademikerPension - Akademikernes Pensionskasse	5,70	147,25	Nej	TPK
Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægesekretærer	4,37	212,17	Nej	TPK
Pædagogernes Pension - pensionskassen for pædagoger	3,67	87,41	Nej	TPK
PENSIONSKASSEN FOR SOCIALRÅDGIVERE , SOCIALPÆDAGOGER OG KONT	3,66	120,46	Nej	TPK
LÆGERNES PENSION - pensionskassen for læger	3,30	116,83	Nej	TPK
Pensionskassen for Sundhedsfaglige	2,02	93,76	Nej	TPK
Norli Liv og Pension Livsforsikring A/S	1,30	17,48	Ja	LIV
Pensionskassen for Jordbrugsakademikere og Dyrlæger	0,49	17,21	Nej	TPK
Pensionskassen Arkitekter & Designere	0,45	11,68	Nej	TPK
Forsikrings-Aktieselskabet ALKA Liv II	0,33	0,72	Ja	LIV
Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører	0,32	18,14	Nej	TPK
Pensionskassen for Farmakonomer	0,19	14,54	Nej	TPK
PKA+Pension forsikringselskab A/S	0,05	1,99	Ja	LIV
Tryg Livsforsikring A/S	0,02	0,90	Nej	LIV
Norli Pension Livsforsikring A/S	0,01	2,91	Ja	LIV
Grønlandske Selskaber				
SULINERMIK INUUSSUTISSARSIUTEQARTUT SORAARNERUSSUTISIAQALERN	0,39	5,51	Nej	TPK

LIV = Livsforsikringselskab, TPK = Tværgående Pensionskasse, M.O. = Markedsorienteret

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.